

KOONFURTA DAKOTA

# **Xuquuqda Waalidka iyo Dhawritaanada Nidaameed**



Waxbarashadu waa mid ka mid ah waajibaadka ugu muhiimsan ee waalidka saaran marka uu korinayo ilmo. Adeegyada **waxbarashada gaarka ah**, ardayda da'doodu u dhaxayso 3-21 jir ayaa loogu heli karaa si ikhtiyaar ah waalidiinta marka carruurtoodu la dhibtoonayaan waxbarashada naafonimo awgeed. Haddii aad aragto ilmahaaga oo ay ku adagtahay tacliinta, bulsho ahaan ama shucuur ahaan, waxaa lagugu dhiirigelinaya inaad la shaqeyso shaqaalaha dugsiga si loo go'aamiyo qaababka loo caawin karo ilmahaaga. Dhammaan carruurta ku dhibtooda waxbarashada dugsiga waxay u qalmaan adeegyada waxbarashada gaarka ah.

Ujeeddada dukumintigan ayaa ah inuu ku siiyo macluumaad muhiim ah oo asaasi ah oo kusaabsan xuquuqdaada waalid ee **ilmaha naafonimada ah** gudaha Koonfurta Dakota. Fadlan u eeg si taxaddar leh. Haddii aad qabtid wax su'aalo ah ama aad u baahantahay caawimaad xagga fahamka sharciyadda waxbarashada gaarka ah ee Gobolka, la xiriir mid ka mid ah hay'adaha ku qoran dhammaadka dukumintigan, kormeeraha guud ama xilhayaha degmo-dugsiyeedkaaga.

**Xeerka Waxbarashada Shaqsiyaadka Naafadda ah (IDEA)** waa sharciga dawladda ee dhigaya in dugsiyada ay bixiyaan adeegyada waxbarashada gaarka ah wuxuuna tilmaamaa habraacyada ay tahay dugsiyada inay raacaan. Sharciga gobolka ayaa sidoo kale ka kooban shuruudaha gaarsiinta adeegyada ardayda waxbarashada gaarka ah. Haddii aad tahay waalidka ilmo qaba naafonimo sida ku xusan IDEA, buug gacmeedkani waa ogeysiiskaaga dhawritaanada nidaameed wuxuuna kuu sharaxaa mabaadiida iyo shuruudaha waxbarashada gaarka ah.

**\*\* Erayada far waaweynta ah bilowga ilaa dhammaadka dukumiintigaan waxaa laga heli karaa xuruufaha gaagaaban iyo qeexitaannada ku yaala dhammaadka bogga.**

### Xiriirka Dugsigaaga ee Waxbarashada Gaarka ah

**Degmada:** *Fadlan ku biiri macluumaadka soo socda sanduuqan.*

**Xiriirka Degmada:**

**Lambarka Telefoonka:**

**Cinwaanka limaylka:**

# Jadwalka Tusmada

<b>MACLUUMAADKA GUUD.....</b>	<b>5</b>
Jiritaanka Ogeysiiska Dhawritaanada Nidaameed .....	5
Oggolaanshaha Waalidka .....	5
Oggolaanshaha Qiimaynta Bilowga ah .....	6
Oggolaanshaha Adeegyada.....	7
Oggolaanshaha Dib-U-Qiimeynada.....	8
Shuruudaha Oggolaansho Kale .....	9
Ogeysiinta Hore Qoraalka Ah .....	9
Qiimaynta Waxbarashada Madaxa Bannaan (IEE) .....	10
<b>DIIWAANNADA WAXBARASHADA .....</b>	<b>12</b>
Qarsoodiga Macluumaadka & Helida Diiwaannada Waxbarasho.....	12
Ogeysiis Waalidiinta ee Ku Saabsan Qarsoodiga Macluumaadka iyo Helitaanka Macluumaadka Qarsoodiga ah .....	12
Wax-Ka-Beddelka Diiwaannada Markuu Waalidku Codsado .....	16
U Gudbinta iyo Tallaabada Fulinta Sharciga & Maamulka Garsoorka iyo Gudbinta Diiwaannada .....	18
<b>KU MEELAYNTA CARRUURTA EE WAALIDKA DUGSI GAAR LOO LEEYAHAY .....</b>	<b>19</b>
Ku Meelaynta Carruurta ee Waalidka Dugsi Gaar Loo Leeyahay .....	19
Carruurta ay ku Meeleeyaan Waalidkooda Dugsiyada Gaarka Loo Leeyahay Haddii ay yihiin Dugsiyada Fape Way Na Khuseeyaan .....	19
<b>EDAABTA ARDAYDA QABTA NAAFANIMADA.....</b>	<b>21</b>
Edaabta Ardayda Qabta Naafanimada .....	21
Ciqaabta Beddelka Meelaynta .....	22
Go'aaminta Ifafaalaha iyo Miradhalka Suurtagalka ah .....	22
Duruufaha Gaarka ah iyo Miradhalka Suurtagalka ah .....	24
Cabashooyinka Dacwad-dhageysiga habsami-u-socodka leh ee la xiriira edbinta ardayda qabta naafanimada .....	24
Ilaalinta Carruurta Aan La go'aamin Inay U Qalmin Waxbarashada Gaarka ah iyo Adeegyada la Xiriira .....	26
<b>HABRAACYADA XALLINTA KHILAFAADKA EE GOBOLKA .....</b>	<b>27</b>
Cabashooyinka Gobolka .....	27
Dhexdhexaadin.....	29
Cabashada Dacwad-Dhageysiga Habsami-u-socodka Leh .....	31
Dacwad-Dhageysiga Habsami-u-socodka Leh ee Eex La'aanta ah.....	31
Xuquuqda Dacwad-Dhageysiga .....	32

Soo Bandhigida Macluumaadka oo Dheeraad ah .....	32
Xuquuqda Waalidnimo ee Dacwad Dhageysiyada.....	32
Go'aannada Dacwad-Dhageysiga.....	33
Sarkaalka Dacwad-Dhageysiga ee Dhexdhexaadka ah .....	33
Waqtiyada Dacwad Dhageysiga.....	34
Xaaladda ilmaha Xilliga Dacwadaha ("Joogid") .....	34
Kaamilnimada cabashada .....	34
<i>Jawaab-celinta Degmada ee Cabashada Dacwad-dhageysiga Habsami-u-socodka Leh ee Waalidku Gudbiyay.....</i>	35
<i>Jawaab-celinta Dhinacyada Kale ee Cabashada Dacwad-dhagaysiga Habsami-u-socodka Leh.....</i>	36
Kulanka Xallinta .....	36
<i>30-Ka Maalmood Ee Muddada Xalka .....</i>	36
Wax-Ka-Beddelka 30-Ka Maalmood Ee Muddada Xalka .....	37
Heshiiska Maslaxo ee Quran.....	37
Mawduuca Dacwad-Dhageysiyada Habsami-u-socodka Leh.....	37
Go'aanka Kamadambeysta Ah .....	38
Tallaabooyinka maddaniga ah .....	38
Khidmahadaha Qareenka .....	38
Natijjooyinka Iyo Go'aannada ku socda Guddiga La-Talinta iyo Dadwaynaha Guud .....	39
<b>WAREEJINTA XUQUUQDA .....</b>	<b>40</b>
Wareejinta Xuquuqda Waalidnimo Xilliga Da'da Qaangaarnimada .....	40
<b>SOOGAABINNADA IYO QEEXITAANNADA .....</b>	<b>41</b>
<b>DHIGAALADA .....</b>	<b>41</b>

Xuquuqda waalidnimo ee aad heli karto, waalidka ilmaha qaba naafanimada ahaan, waxaa lagu qeexay dukumintigan waxayna sidoo kale ku jirtaa Waxbarashada Gaarka ah ee Koonfurta Dakota ***Sharciyadda Maamulka ee Koonfurta Dakota (ARSD)***, [Article 24:05](#). Tixraacyada gaarka ah ee Sharciyadda Maamulka ayaa u qoran sida ku habboon. Maadaama dhawritaanada nidaamyadaan loo baahan yahay sida ku xusan IDEA, tixraacyada sharciyeenta gaarka ah ee [Qaybta B ee IDEA \(34 CFR Qaybta 300\)](#) waxaa loogu diyaariyay bilow ilaa dhammaad dukumintigaan tixraac dheeraad ah ahaan.

Tani waxaa loogu talagay sookoobis ahaanta qodobada waxbarashada gaarka ah ee sharciga Gobolka ee Koonfurta Dakota iyo ***Qaybta B*** ee IDEA (34 ***CFR*** Qaybta 300), sharci dawladeed. Fadlan eeg qoddobada xeerka iyo qaunuunka ee loogu talagalay luqadda saxda ah ee lagu dabaqi karo.

## MACLUUMAADKA GUUD

### Jiritaanka Ogeysiiska Dhawritaanada Nidaameed

**34 CFR 300.504(a) & (b); ARSD 24:05:30:06.01**

Nuqul ka mid ah ogeysiiska dhawritaanada nidaameed waa in lagu siiyaa adiga, waalidka ilmaha qaba naafanimada, ugu yaraan hal mar sanad-dugsiyeed kasta. Nuqul waa in sidoo kale lagu siiyaa:

1. Marka gudbin ama codsi bilow ah aad adigu samayo qiimeynta ilmahaaga;
2. Marka aad adiga codsato;
3. Marka ilmahaaga laga yaabo in loo edbinayo qaab beddelaya meelaynta ilmahaaga;
4. Kadib marka aad adiga gudbiso cabashada Gobolka ama cabashada dacwad-dhageysiga ***Habsami-u-socodka Leh*** sannad-dugsiyeedka gudahiisa.

Nuqul ka mid ah ogeysiiska dhawritaanada nidaameed ayaa sidoo kale la soo gelin karaa mareegta degmo-dugsiyeedka.

### Oggolaanshaha Waalidka

**34 CFR 300.9; ARSD 24:05:25:02.01, 24:05:25:02.02**

"***Oggolaansho***" waxaa loola jeedaa inaad heshay dhammaan macluumaadka lagama maarmaanka ah si aad u fahanto waxqabadka la tilmaamay, aadna u oggolaatay qoraal ahaan inaad dhammayso waxqabadka. Sidan, waxaad awood u leedahay inaad ku bixiso rukhsaddaada. Macluumaadka waa in lagu bixiyaa afkaaga hooyo ama qaabka wada-xiriirk. Hadduu waxqabadka oggolaanshahaaga loo codsaday ku lug leeyahay wadaagidda diiwaannada ilmahaaga, waxaa lagugula socodsii doonaa nooca

#### Afka Hooyo

**34 CFR 300.29**

(a) ***Afka hooyo***, marka loo isticmaalo shaqsi Ingiriisi xadidan yaqaana, waxaa loola jeedaa waxyabaha soo socda:

Luqadda sida caadiga ah shaqsigaas u adeegsado, ama, marka laga hadlayo ilmaha, luqadda sida caadiga ah waalidiinta ilmaha u adeegsadaan, marka laga reebo sida ku cad cutubka (a)(2) ee qeybtan.

diiwaannada la wadaagi doono iyo cidda diiwaannadaas lala wadaagi doono. Oggolaanshahaaga waa ikhiyaari waana ka noqon kartaa adiga waqtii kasta.

Haddii aad ka noqoto oggolaanshaha, waxaa kaliya lagu dabaqi karaa waxqabadyada mustaqbalka ee ma ahan waxqabadyada horey u dhacay. Haddii aad qoraal ahaan ka noqoto oggolaanshaha loogu talagalay ilmahaagu inuu ku helo waxbarasho gaar ah iyo **adeegyada la xiriira** kadib markuu ilmahaagu bilaabay inuu helo waxbarashadda gaarka ah iyo adeegyada la xiriira, degmadu looma baahna inay ka saarto wax macluumaad ah diiwaannada waxbarasho ee ilmahaaga ee ku saabsan waxbarashada gaara ah iyo adeegyada la xiriira ee ilmahaagu helay kahor intaadan ka noqon oggolaanshahaaga. Kadib marka aad siiso degmo-dugsiyedka burinta qoraalka ah (ka noqoshada) ee oggolaanshahaaga, degmo-dugsiyedka waa inay ku siiso ogeysiis hore oo qoraal ah kadibna ka joojiso waxbarashadda gaarka ah iyo adeegyada la xiriira ilmahaaga.

### Oggolaanshaha Qiimaynta Bilowga ah

34 CFR 300.300(a); 34 CFR 300.45; ARSD 24:05:25:02.01; ARSD 24:05:15:06

Degmo-dugsiyedka waa inay ku siisaa ogeysiis qoraal ah ayna heshaa oggolaanshahaaga kahor intaysan bilaabin qiimaynta bilowga ah ee ilmahaaga si loo ogaado in ilmahaagu u-qalmo inuu helo waxbarashada gaarka ah iyo adeegyada la xiriira ee hoos yimaada Qaybta B ee IDEA.

1. Degmo-dugsiyedkaaga waa inay sameeysaadadaalo macquul ah si loo helo oggolaanshahaaga wargalka ah ee qiimaynta bilowga ah.
2. Oggolaanshahaaga qiimaynta bilowga ah lama micno aha inaad oggolaatay waxbarashada gaarka ah iyo adeegyada la xiriira ee ilmahaaga.

Haddii ilmahaagu diiwaangashan yahay ama isku deyayo inuu iska diiwaangeliyo dugsiga dawladda oo aad diido inaad oggolaato qiimaynta bilowga ah ama aadan ka jawaabin codsiga oggolaanshaha qiimaynta hore, degmo-dugsiyedkaaga waxaa dhici karta, laakiin ma ahan, inay isticmaasho habraacyada xallinta khilaafaaadka ee IDEA (tus., dhexdhexaadinta, cabashada habsami-u-socodka leh) si wax looga qabto diidmadaada oggolaashaha qiimaynta hore ee ilmahaaga.

Dhammaan xiriirada tooska ah ee lala yeesho ilmaha (oo ay ku jiraan qiimeynata ilmaha), luqadda sida caadiga ah uu ilmuu ugu isticmaalo guriga ama goobta waxbarasho.

(b) Shaqsiga dhagoolaha ama indhoolaha ah, ama shaqsiga aan qorin luqadda, qaabka wada-xiriirkha waa midka sida caadiga ah u adeegsada shaqsiga (sida farohadalka, Hab-qoraaleedka Dhagoolaha, ama hadalka afka ah).

### Qeexidda Waalid

34 CFR 300.30; ARSD 24:05:13:04

1. Waalidka ilmaha dhalay ama korsaday;
2. Barbaariye haddii uusan xaddidayn sharciga gobolka, qaanunka ama heshiiska;
3. Mas'uul ay magacowday maxkamadda oo u idman inuu u dhaqmo sida waalidka ilmaha, ama si uu u gaaro go'aannada waxbarasho ee ilmaha;
4. Shakhsi u dhaqma sidii waalidka oo kale marka waalidka dhalay ama korsaday ilmaha maqan yahay (oo ay ku jiraan ayeeyo ama awoowe, aayo ama adeer, ama qaraabo kale) kuwaasoo ilmuu la nool yahay, ama shaqsi sharci ahaan mas'uul ka ah daryeelka ilmaha;
5. Waalid kaalingale ah kaasoo loo magacaabay si waafaqsan sharciyadda waxbarashada gaarka ah; **ama**
6. Qof gaar ah ama shaqsiyaad Maxkamaddu amartay inay noqdaan "waalidka" ilmaha ama inay gaaraan go'aannada waxbarasho iyagoo matalaya ilmaha.

Haddii aad tahay waalidka dhalay ama korsaday ilmaha, waxaa laguu qaadanayaa inaad tahay waalid haddii aadan awood sharci u lahayn inaad gaarto go'aannada waxbarasho ee ilmahaaga.

Haddii degmo-dugsiyeedkaaga aysan codsan qiimeyn iyadoo la raacayo habraacyada xallinta khilaafaadka ee IDEA (tus., dhexdhexaadinta, habsami-usocdka caddaalada ah ee cabashada), ma jebin doonto waajibaadka raadinta ilmaha si loo helo, loo aqoonsado iyo loo qiimeeyo ilmahaaga ama shuruudaha la xiriira oggolaanshaha waalidka, qimayn, iyo dib-u-qiimeynta.

Hadduu ilmuuhu yahay cunnug Gobolku hayo oo uusan la noolayn waalidkiis, degmo-dugsiyeedka uma baahna oggolaanshaha waalidka ee qimaynta bilowga ah si loo go'aamiyo in cunnugu yahay ilmo qaba naafanimo haddii:

1. Degmo-dugsiyeedka ogaan karin halka waalidku ku sugan yahay kadib marka la dadaal macquul ah gasho si taasi loo sameeyo;
2. Xuquuqda waalidnimo la joojiyey iyadoo la raacayo sharciga Gobolka; **ama**
3. Garsoore u xilsaaray xaqa gaarida go'aannada waxbarashada, qof aan ahayn waalidka, qofkaasna bixiyay oggolaansho, oo ay ku jirto oggolaanshaha qimaynta hore.,

## Oggolaanshaha Adeegyada

34 CFR 300.300(b)

Degmo-dugsiyeedkaaga waa inay heshaa oggolaanshahaaga kahor intaysan siinin ilmahaaga waxbarashadda gaarka ah marka ugu horraysa.

1. Degmo-dugsiyeedka waa inay sameeyaa dadaallo macquul ah si loo helo oggolaanshahaaga wargalka ah kahor inta aan la siinin waxbarashada gaarka ah iyo adeegyada la xiriira ilmahaaga **marka ugu horraysa**.
2. Hadaadan ka jawaabin codsiga oggolaashaha ee ilmahaaga inuu helo waxbarashada gaarka ah iyo adeegyada la xiriira marka ugu horreysa, ama haddii aad diido inaad siiso oggolaansho ceynkaas ah, ama goor dambe qoraal ahaan uga noqoto oggolaanshahaaga, degmo-dugsiyeedkaaga **ma ah** inay isticmaasho habraacyada xallinta khilaafaadka ee IDEA (tus., dhexdhexaadinta, cabashada habsami-u-socodka leh) si loo nasakho oggolaanshaha la'aantaada waxbarashada gaarka ah iyo adeegyada la xiriira ee la siin doono ilmahaaga.
3. Haddii aad diido inaad bixiso oggolaanshahaaga, ku guuldareysato inaad ka jawaab-celiso codsiga oggolaashaha ee ilmahaaga inuu helo waxbarashada gaarka ah iyo

Gobolku ma noqon karo waalid hadduu ilmuuhu yahay cunnug Gobolku hayo.

**Qeexidda Cunnug Gobolku Hayo**  
34 CFR 300.45; ARSD 24:05:13:01

**Cunnug Gobolku Hayo**, sida loogu adeegsaday gudaha IDEA, waxaa loola jeedaa cunnug ah:

1. Ilmo la barbaariyo;
2. U tixgeliyo ilmo Gobolku Hayo sida ku xusan sharciga Gobolka; **ama**
3. Ay hayso hay'adda daryeelka ilmaha ee dawladda.

### Laga reebo:

Cunnug Gobolku Hayo kuma jiro ilmo la barbaariyo oo leh barbaariye buuxiya qeexitaanka waalid.

**Qeexidda Waalid Kaalongale ah**  
34 CFR 300.519; ARSD 24:05:30:15

Degmo-dugsiyeed kasta waxay dejin doontaa habraacyada loogu talagalay xilsarida waalidka kaalingalah ah si loo hubiyo in xuquuqda ilmaha la ilaaliyo haddii waalid, sida lagu qeexay gudaha § 24:05:13:04, la cayimi karo oo degmadu, kadib dadaal macquul ah, aysan heli karin waalid ama haddii ilmuuhu yahay cunnug gobolku hayo ama ilmuuhu yahay dhallinyaro hoy-laawe ah oo aan la wehlin sida lagu qeexay qeybta 725(6) ee Xeerka Gargaarka Hoy-laaweyaasha ee McKinney-Vento, sida wax looga beddelay ilaa Janaayo 1, 2009. Habka degmada ay u go'aamiso in ilmuuhu u baahan yahay waalid kaalingale ah waa inay ka mid yihiin waxyaabaha soo socda:

(1) Aqoonsiga xubnaha shaqaalaha jooga degmada ama heerka xafiiska mas'uulka ka ah gudbinta ardayda u baahan waalid kaalingale ah;

(2) Ku bixinta tababbar gudaha shaqada ee shuruudaha ku jira

adeegyada la xiriira markii ugu horeysay, ama goor damnbe aad qoraal ahaan uga noqoto oggolaanshahaaga, oo degmo-dugsiyeedkaaga joojiso siinta waxbarashada gaarka ah iyo adeegyada la xiriira ilmahaaga, degmo-dugsiyeedkaaga:

- a. Kuma xadgudbin shuruudaha looga dhigayo  
**waxbarashada dadweynaha ku habboon ee lacag la'aanta ah (FAPE)** mid uu heli karo ilmahaaga maadaama ay ku fashilantay inay siiso adeegyadaan ilmahaaga; **oo**
- b. Loogama baahna inay qabato shirka **barnaamijka waxbarashada shaqsiyed (IEP)** ama u sameyso IEP ilmahaaga si loo go'aamiyo waxbarashada gaarka ah iyo adeegyada la xiriira.

qeybtan loogu talagalay go'aaminta in ilmuu u baahan yahay waalid kaalingale ah; iyo

(3) Ka samaynta nidaam tixraac degmada gudaheeda oo loogu talagalay magacaabidda waalid kaalingale ah.

Haddii aad qoraal ahaan uga noqoto oggolaanshahaaga kadib marka ilmahaagu helo waxbarashada gaarka ah iyo adeegyada la xiriira, markaa degmo-dugsiyeedka waa inay ku siisaa ogeysiis hore oo qoraal ah, sida lagu qeexay cinwaanka. **Ogeysiis Hore oo Qoraal ah**, waana inay joojisaa adeegyada ilmahaaga kadib markii ay ku siiso ogeysiis hore oo qoraal ah.

## Oggolaanshaha Dib-U-Qiimeynada

34 CFR 300.300(c) iyo (d); ARSD 24:05:25:06.01

Degmo-dugsiyeedkaaga waa inay heshaa oggolaanshahaaga kahor intaysan dib-u-qiimeyn ku sameyn ilmahaaga, haddii ay degmo-dugsiyeedkaaga muujin karto oo caddeyn ka sameyn karto mooyee:

1. Waxay qaadatay talaabooyin macquul ah si loo helo oggolaanshahaaga dib-u-qiimeyn ta ilmahaaga; **oo**
2. Kama aadan soo jawaabin.

Sida qiimaynada bilowga ah dhigayaan, degmo-dugsiyeedkaaga ma jebiso waajibaadyada raadinta iyo waajibaadyada kale ee hoos yimaada Qaybta B ee IDEA, haddii aysan sii wadin dib-u-qiimeyn ta marka aad diido oggolaashahaaga.

Degmo-dugsiyeedkaaga waa inay ilaalisaa diiwaannada dadaalkeeda macquulgal ah si ay u hesho oggolaanshahaaga qiimaynta bilowga ah, si loo bixiyo waxbarashada gaarka ah iyo adeegyada la xiriira markii ugu horreysay, si dib-u-qiimeyn loogu sameeyo, iyo si loo helo waalidiinta carruurta ah ilmaha gobolku hayo si qiimeyn ta hore loo sameeyo. Caddeyn ta waa inay ka mid tahay diiwaanka isku dayada degmo-dugsiyeedka ee qaybaha soo socda:

1. Diiwaano faahfaahsan oo wicitaanada telefoonka la sameeyay ama la isku dayay iyo natiijooyinka wicitaanadaas;
2. Nuqlada waraaqihii laguu soo diray iyo wixii jawaabaha lagaa helay; **iyo**
3. Diiwaano faahfaahsan oo booqashooyinka lagu tagay gurigaaga ama goobta shaqada iyo natiijooyinka booqashooyinkaas.

## Shuruudaha Oggolaansho Kale

34 CFR 300.300(d); ARSD 24:05:25:02.03

Oggolaanshaaga **loom** baahno kahor inta degmo-dugsiyeedkaaga ay:

1. Dib-u-eegis uga sameynayso xogta jirta iyadoo qeyb ka ah qiimeynta ama dib-u-qimeynta ilmahaaga; **ama**
2. Marinayaan ilmaahagabaaritaan ama qiimeyn kale taasoo la mariyo carruurta oo dhan, kahor intabaaritaankaas ama qiimeyntaas la marin, haddii aanan oggolaansho laga rabin dhammaan waalidiinta carruurta oo dhan.

Degmo-dugsiyeedkaaga waxaa laga yaabaa inaysan adeegsan diidmadaada oggolaanshaha qiimeynta ama adeegyada ee hoos yimaada IDEA si adiga iyo ilmahaaga la idin kugu diido adeeg kale, faa'iido, ama waxqabad, marka laga reebo sida uu farayo ee ku xusan Qaybta B ee IDEA.

Haddii aad ka diiwaangelisay ilmahaaga dugsi gaar loo leeyahay adoo ku bixinaya kharashkaaga ama haddii aad guriga wax ku bareysid ilmahaaga, oo aadan bixin oggolaanshahaaga qiimeynta bilowga ah ama dib-u-qimeynta ilmahaaga, ama aad ku guuldareysato inaad ka jawaab-celiso codsi ah inaad bixiso oggolaanshahaaga, degmo-dugsiyeedka ma adeegsan karto habraacyada xallinta khilaafaadka ee IDEA (tus., dhedhexaadinta, dacwad-dhageysiga habsami-u-socodka leh) si loo nasakho oggolaansho la'aantaada. Marka xaalandahaan loo eego, degmo-dugsiyeedka looma baahna inay tixgeliyaan in ilmahaaga u qalmo inuu helo adeegyo loo wada simanyahay (adeegyo loo fidiyo qaar ka mid ah carruurta waalikood ku meeleyeen dugsiyada gaarka loo leeyahay ee qabta naafanimada, iyadoo lagu saleynayo sharciga SD ardayda guriga wax lagu baro laguma darin tixgelinta adeegyada loo simanyahay).

## Ogeysiinta Hore Qoraalka Ah

---

34 CFR 300.503; 34 CFR 300.505; 34 CFR 300.304; ARSD 24:05:30:04

Ugu yaraan shan **maalmo** taariikheed kahor intaan lagu talin ama la diidin ama la beddelin aqoonsi, qiimeyn, meelayn waxbarasho, ama siinta ilmahaaga FAPE, degmo-dugsiyeedka waa inay ku siisaa **ogeysiis hore qoraal ah**. Waad ka noqon kartaa ogeysiiska hore ee qoraalka ah haddii aad rabto in beddelka dhaqangalo kahor shanya maalmood ee looga baahanyahay ogeysiiska.

Ogeysiiska hore qoraalka ah waa inuu:

1. Qeexo tallaabada ay degmo-dugsiyeedkaaga qorsheynayso ama diidayso inay qaado;
2. Sharraxo sababta degmo-dugsiyeedkaaga u qorsheyneyso ama u diidayso inay qaado tallaabada;
3. Qeexo habraac qiimeyn,baaritaan, diiwaan, ama warbixin kasta ay degmo-dugsiyeedkaaga u adeegsatay go'aaminta si loo qorsheeyo ama diiddo tallaabada;
4. Ku daro bayaan dhigayo inaad haysato ilaalin sida ku xusan qodobbada dhawritaanka nidaamka ee Qaybta B ee IDEA;
5. Sheego halka aad ka heli karto wax dheeraad ah oo ku saabsan dhawritaanada nidaameed haddii tallaabada la qorsheeyay ama la diiday aysan ahayn gudbinta bilowga ah ee qiimeynta;

6. Ku daro macluumaaadka xiriirka ee dhigaalada si ay kaaga caawiyaan fahamka Qaybta B ee IDEA;
7. Qeexo ikhtiyaarada kale ay **Kooxda IEP** ee ilmahaaga tixgaliyeen iyo sababaha iktiyaaradaas loo diiday;
8. Bixiyo tilmaam ku saabsan qodobbada kale ee degmo-dugsiyedka ay u adeegsatay go'aankeeda si ay u qorsheyso ama u diiddo tallaabada; **iyο**
9. Haddii degmo-dugsiyedkaaga ay qorshaynayso inay qabato qiimayn, qex habraaca qiimaynta degmo-dugsiyedkaaga ay qorshaynayso inay qabato.

Ogeysiiska hore qoraalka ah waa inuu ahaadaa:

1. Mid lagu qoray luuqad si fudud loo fahmi karo; **iyο**
2. Lagu diyaariyaa afka hooyo ama qaab kale oo wada-xiriir, inaysan suurtagal ahayn in sidaas la sameeyo mooyee.

Hadduu afkaaga hooyo ama nooc kale oo wada-xiriir ah uusan ahayn qorneyn, degmo-dugsiyedkaaga waa inay qaadaa tallaabooyin lagu hubinayo in:

1. Ogeysiiska in laguugu turjumo hadal ahaan ama qaab kale oo afkaaga hooyo ah ama qaab kale oo wada-xiriir;
2. Aad fahamto nuxurka ogeysiiska; **iyο**
3. Waa jira caddeyn qoraal ah in 1 iyo 2 la buuxiyay:

Waxaad dooran kartaa inaad hesho ogeysiiso hore oo qoraal ah, ogeysiisyada dhawritaanada nidaameed, iyo ogeysiisyada khuseeya cabashada dacwad-dhageysiga habsami-u-socodka leh ee lagu gudbiyay wada-xiriir waraaq elektaroonig ah (iimayl), haddii la heli karo. Degmo-dugsiyedkaaga ayaa xaqiijin doonta inaad jeceshahay inaad ogeysiiso ku hesho qaab waraaq elektaroonig ah.

## **Qiimaynta Waxbarashada Madaxa Bannaan (IEE)**

---

34 CFR 300.502; ARSD 24:05:30:03

Waxaad xaq u leedahay inaad hesho **Qiimaynta Waxbarashada Madaxa Bannaan (IEE)** uu ku baxayo kharashka dawladda, haddii aad khilaafsan tahay qiimeynta ay heshay degmo-dugsiyedka.

Qiimaynta Waxbarashada Madaxa Bannaan (IEE) waxaa loola jeedaa qiimeyn uu sameeyo baare aqoon u leh kaasoo aysan shaqaaleysiin degmo-dugsiyedka.

Kharashka dawladda waxaa loola jeedaa in degmo-dugsiyedka ay bixiso kharashka buuxa ee qiimeynta ama ay hubiso in qiimeynta sida kale lagu bixiyo kharash la'aan iyadaoo waafaqsan qodobbada Qaybta B ee IDEA.

Haddii aad codsato Qiimaynta Waxbarashada Madaxa Bannaan (IEE), degmo-dugsiyedka waxay ku weydiin kartaa sababta aad u diiday qiimaynta dugsiga. Khasab kuguma ahan inaad sharraxdo sababta aad u diidan tahay.

Markaad codsato Qiimaynta Waxbarashada Madaxa Bannaan (IEE), degmo-dugsiyedka ayaa ku siinaysa macluumaaad ku saabsan halka Qiimaynta Waxbarashada Madaxa Bannaan (IEE) laga heli karo,

iyo shuruuda degmo-dugsiyedka ee lagu dabaqi karo Qiimaynada Waxbarashada Madaxa Bannaan (IEE).

Haddii IEE uu ku baxayo kharashka dawladda, shuruuda qiimeynta ee degmo-dugsiyedka, oo ay ku jirto goobta qiimeynta iyo u-qalmitaanka baaraha, waa inay la mid ahaadaan shuruuda ay degmo-dugsiyedka isticmaasho marka ay bilawdo qiimeynta. Marka laga reebo shuruuda kor lagu qeexay, degmo-dugsiyedka kuma soo rogi karto shuruudo dheeraad ah ama waqtiyada helitaanka Qiimaynta Waxbarashada Madaxa Bannaan (IEE).

Degmo-dugsiyedka waa inay ku deeqdaa Qiimaynta Waxbarashada Madaxa Bannaan (IEE) uu ku baxaysa kharashka dawladda, ama degmo-dugsiyedka waa inay gudbisaa cabashada dacwad-dhageysiga habsami-u-socodka leh si ay u muujiso in qiimaynta degmo-dugsiyedka ay ahayd mid habboon ama inay Qiimaynta Waxbarashada Madaxa Bannaan (IEE) aad codsanayso ama heshay aysan waafaqsanayn shuruuda degmo-dugsiyedka.

Haddii degmo-dugsiyedka gudbiso cabasho habraac cadaaladeed si ay u codsato dacwad dhageysi, iyo go'aanka ugu dambeeeya ee sarkaalka dacwad dhagaysiga waa in qiimeynta degmo-dugsiyedka ay habboon tahay, wali waxaad xaq u leedahay Qiimaynta Waxbarashada Madaxa Bannaan (IEE), balse kuma baxayo kharash guud.

Waxaad xaq u leedahay kaliya hal Qiimaynta Waxbarashada Madaxa Bannaan (IEE) ee ilmahaaga ah uu ku baxayo kharashka dawladda mar kasta oo degmo-dugsiyedka ay sameyso qiimeynta ilmahaaga.

Haddii aad ku hesho Qiimaynta Waxbarashada Madaxa Bannaan (IEE) kharash guud ama aad la wadaagto degmo-dugsiyedka qiimayn lagu helay kharash gaarka ah, Kooxda IEP **waa inay tixgeliyaan** wixii Qiimaynta Waxbarashada Madaxa Bannaan (IEE) ah ama qiimeynada kale ee adiga aad wadaagtay kuwaasoo waafaqsan shuruuda degmo-dugsiyedka ee Qiimaynada Waxbarashada Madaxa Bannaan (IEEs) ee go'aan kasta oo laga gaaro siinta FAPE ilmahaaga.

Natijjoinka Qiimaynta Waxbarashada Madaxa Bannaan (IEE) wuxuu u soo bandhigi kara dhinac kasta caddeyn ahaanta dacwad-dhageysiga habsami-u-socodka leh ee la xiriirta ilmahaaga.

Hadduu sarkaal dacwad-dhageysi u codsado Qiimaynta Waxbarashada Madaxa Bannaan (IEE) ka qayb ahaan dacwad-dhageysiga cabashada dacwad-dhageysiga habsami-u-socodka leh, kharashka qiimeynta waa in laga bixiyaa kharashka dawladda.

## DIIWAANNADA WAXBARASHADA

### Qarsoodiga Macluumaadka & Helida Diiwaannada Waxbarasho

34 CFR 300.611-617; ARSD 24:05:29; 34 CFR 300.622-625; 34 CFR 300.32

Xeerka Xuquuqda Waxbarshada iyo Qarsoodida Qoyska (FERPA) wuxuu siiyaa waalidiinta iyo ardayda 18 sano jirka ama ka weyn ah ("ardayda u-qalanta") xuquuqo gaar ah oo la xiriira diiwaanka ardayga oo ay ku jirto xuquuqda helitaanka (baarid iyo dib-u-eegis) diiwaannada waxayna si dheeraad ah u ilaalisaa qarsoodida diiwaannadaan. IDEA waxay sidoo kale wax ka qabataa helitaanka iyo qarsoodiga diiwaannada.

#### Ogeysiis Waalidiinta ee Ku Saabsan Qarsoodiga Macluumaadka iyo Helitaanka Macluumaadka Qarsoodiga ah

Marka loo eego FERPA, dugsiga waa inuu sannad walba ogeysiyya waalidiinta ardayda u joogta xuquuqdooda sida ku xusan FERPA. Ogeysiiska sanadlaha ah waa inuu ka mid ahaadaa macluumaadka la xiriira xuquuqda waalidka ee inuu kormeero dib-u-eego diiwaannada waxbarasho ee ilmahaaga, xaquuqda raadinta waxkababarka diiwaannada, xuquuda oggolaashaha siideynta **macluumaadka shaqsiga lagu aqoonsan karo (PII)** ee ku jira diiwaannada (marka laga reebu xaaladaha qaarkood), iyo xuquuqda u gudbinta cabasho Xafiiska U-hoggaansanaanta Sharciga Arrimaha Qoyska ee Waaxda Waxbarashada ee Mareykanka ee la xiriirta eedeynta ku guuldareysiga dugsiga inuu u-hoggaansamo FERPA. Dugsiga sidoo kale waa inuu u sheegaa waalidiinta qeexitaanada erayada "maamulka dugsiga" iyo "dan waxbarasho oo sharci ah."

FERPA ugama baahna dugsi inuu ogeysiyo waalidiinta shaqsi ahaan xuquuqdooda hoos timaada FERPA. Beddelkeeda, dugsiga wuxuu u bixin karaa ogeysiinta sanadlaha ah qaab kasta oo ay suuragal u tahay in waalidiinta loogu sheego xuquuqdooda.

Sida ku xusan FERPA iyo IDEA, degmo-dugsiyeedka:

Waa inay kuu oggolaataa inaad baarto oo dib-u-eegto diiwaannada kasta ee waxbarasho ee la xiriira ilmahaaga kuwaasoo ay soo ururisay, joogteysay, ama isticmaashay degmo-dugsiyeedka ee hoos yimaada Qaybta B ee IDEA;

#### Diiwaannada Waxbarasho

34 CFR 300.611(b), 34 CFR Qaybta 99.; *Maamulka: 20 U.S.C. 1232g(a)(4))*

#### FERPA

Xeerka Xuquuqda Waxbarshada iyo Qarsoodida Qoyska (FERPA) waa sharci dawladeed kaasoo awood siinaya waalidiinta xuquuqda inay helaan diiwaannada waxbarasho ee ilmhooda, xuquuqda ay u leeyihii inay raadiyaan in diiwaannada wax laga beddolo, iyo xuquuqda ay u leeyihii inay xoogaa gacanta ku hayaan shaacinta macluumaadka shakhsiyan lagugu aqoonsan karo ee laga helo diiwaannada waxbarasho. Marka ardaygu noqdo 18 sano jir, ama galoo xarun dugsi sare da' kasta ha jiree, xuquuqaha sida ku xusan ka wareejinta FERPA waalidka ilaa ardayga ("arday u-qalma").

(a) Kalmada waxaa loola jeedaa diiwaannada:

1. Sida tooska ah ula xiriiro ardayga; **iyo**
2. Ay dhawraan hay'ad ama mac'had waxbarasho ama dhinac matalaya hay'adda ama mac'hadka.

(b) Kalamada kama mid aha:

1. Diiwaannada hawladeenada hagida, kormeerka, iyo maamulka iyo hawladeenada waxbarashada kaaliyaha u ah shakhsiyadka si qur ah ugu dhiibay sameeyaha diiwaannada oo aysan heli karin ama loo sheegi karin qof kale marka laga reebu beddelka kumeelgaarka ah ee sameeyaha diiwaanka;
2. Diiwaannada waaxda fulinta sharciga ee hay'ada ama

- Waa inay u hoggaantsataa codsigaaga si loo baaro oo dib loogu eego diiwaannada ilmahaaga bilaa aan dib u dhigid aan loo baahnay iyo kahor kulan kasta oo IEP, fadhi xallin, ama dacwad-dhageysiga habsami-u-socodka leh (quseeya aqoonsiga, qiimeynta, meelaynta waxbarasho, edbinta ama bixinta FAPE); **iyο**
- Ma qaadan karto wax ka badan 45 maalmood oo maalmo taariikhed ah si loo hoggaansamo kadib marka codsiga la sameeyo.

Xuquuqda ah inaad baarto oo dib-u-eegto diiwaannada waxbarasho waxaa ka mid ah:

- Xuquuqda jawaab-celin laga helo degmo-dugsiyeedka ee codsiyada macquulka ah ee sharraxaadda iyo fasiraadda diiwaannada
- Xuquuqda inaad cadsato in degmo-dugsiyeedka ay ku siiso nuqullada diiwaannada ay ku jiraan macluumaadka haddii ku guuldareysiga bixinta nuqladaas si wax-ku-ool ah kaaga horjoogsanayso inaad u adeegsato xuquuqdaada inaad baarto oo dib-u-eegto diiwaannada; **iyο**
- Xuquuqda in wakiilkaagu dib-u-eego diiwaannada.

Degmo-dugsiyeedka waxay u qaadan kartaa inaad awood u leedahay inaad dib-u-eegto diiwaannada la xiriira ilmahaaga haddii aysan degmo-dugsiyeedka lagu wargalin inaadan u lahayn awood.

Degmo-dugsiyeedka waa inay haysaa diiwaannada dhinacyada helay gelitaanka diiwaannada waxbarasho ee la ururiyey, la ilaaliyay, ama la adeegsaday ee hoos yimaada Qaybta B ee IDEA (marka laga reebo gelitaanka adiga ama shaqaalaha idman ee degmo-dugsiyeedka) oo ay ku jiraan magaca halka dhinac, taariikhda gelitaanka loo fasaxay, iyo ujeeddada loogu oggolaaday in halka dhinac adeegsado diiwaannada. Adiga ama ardaygaaga u-qalma waxaad cadsan kartaan inaad baarataan gelitaanka diiwaanka.

Haddii diiwaannada waxbarashada midkood ku jiro macluumaad ka badan hal ilmo, waalid kasta wuxuu xaq u leeyahay inuu baaro oo dib-u-eego kaliya macluumaadka la xiriira ilmahiisa ama ilmaheeda ama in loo sheego macluumaadka gaarka ah ee la xiriira ilmahiisa ama ilmaheeda.

Degmo-dugsiyeedka waa inay ku siisaa, marka aad cadsato, liistada noocyada diiwaannada waxbarasho iyo meelaha ay ku

mac'hadka waxbarashada, balse kaliya haddii diiwaannada waxbarashada ay ilaalso hay'adda ama mac'hadka aan loo soo bandhigin waaxda iyo diiwaannada fulinta sharciga waxaa loo ilaaliyaa si ka duwan diiwaannada waxbarashada, waxaa loo ilaaliyaa keliya ujeeddooyinka fulinta sharciga, loona shaaciyya keliya saraakiisha fulinta sharciga ee awoodda u leh;

- Diiwaannada khuseeya shaqsi ay shaqaaleysiisay hay'ad ama mac'had ama hay'ad waxbarasho ay sameysay ama la ilaaliyo waqtiga caadiga ah ee hawleed, waxay si gaar ah ula xiriiraan shahsiga kartidiisa shaqsiyed shaqaale ahaan oo lama heli karo si loogu isticmaalo ujeeddo kale. Diiwaannada khuseeya shaqsi jooga hay'ad ama mac'had kaasoo loo shaqaaleysiay xaalada gaarka ah ee ardaynimo waa diiwaannada waxbarashada oo aan ka reebneyn sida ku xusan qeyb-hoosaadkan;
- Diiwaannada ardayga 18 sano jir ah ama ka weyn, ama dhigta mac'had waxbarasho dugsiga sare kadib, kuwaasoo:

(i) Uu sameeyay ama ilaaliyay dhakhtar, dhakhtar maskaxeed, cilminafsi, ama xirfadle kale ama xirfad-yaqaan la aqoonsan yahay oo si xirfad leh ugu matalay ama ugu caawinayo karti-xirfadeedka;

(ii) Uu sameeyay, ama ilaaliyay, ama kaliya loo adeegsaday wax la xiriiro daaweynta ardayga; iyo

(iii) Loo shaaciyya kaliya shaqsiyaadka bixinaya daaweynta. Ujeedada qeexitaankan awgeed, "daaweynta" kuma jirto

jiraan diiwaannadaas la ururiyay, la ilaaliyay, ama ay u isticmaashay degmo-dugsiyeedka.

Khidmad ayaa laga yaabaa inay ku soo dalacdo degmo-dugsiyeedka nuqlada diiwaannada adiga laguu sameeyey ee hoos yimaada Qaybta B ee IDEA, haddii khidmada aysan si wax-ku-ool ah kaaga hor istaagayn inaad dib-u-eegto diiwaannadaas. Degmo-dugsiyeedka waxaa laga yaabaa inaysan ku dallicin khidmad raadinta ama dib-u-helida macluumaadka hoos yimaada Qaybta B ee IDEA.

Oggolaanshaaaga waa in la helaa kahor inta macluumaadka shaqsiga lagu aqoonsan karo aan lala wadaagin dadka kale, haddii aysan sida kale oggolaan FERPA ama IDEA.

Sida ku xusan IDEA, oggolaanshaaaga looma baahna kahor inta macluumaadka shaqsiga lagu aqoonsan karo aan la siinin saraakiisha hay'adaha kaqaybqaadanaya ururinta ama adeegsiga macluumaadkaee hoos yimaada Qaybta B ee IDEA, marka laga reebo in:

1. Oggolaanshaaaga, ama oggolaanshaa ardaygaaga u-qalma, waa in la helaa kahor inta aan macluumaadka shaqsiga lagu aqoonsan karo loo siinin mas'uuliyiinta hay'adaha ka qeybqaadanaya bixinta ama ka bixinta **adeegyada isbeddelka**; iyo
2. Haddii ilmahaagu ku jiro, ama aadi doono, dugsi gaar loo leeyahay, oggolaanshaaaga waa in la helaa kahor inta macluumaadka shaqsiga lagu aqoonsan karo ee ku saabsan ilmahaaga aan la siinin mas'uuliyiinta degmo-dugsiyeedka ilmahaaga marka la helo dugsiga gaarka loo leeyahay iyo mas'uuliyiinta degmo-dugsiyeedka ilmahaagu deggan yahay.

Sida ku xusan FERPA, oggolaanshaaaga looma baahna kahor inta macluumaadka shaqsiga lagu aqoonsan karo aan la siideyn.

1. Masuuliyiinta kale ee degmo-dugsiyeedka, oo ay ku jiraan macallimiinta, gudaha degmo-dugsiyeedkaaga kuwaasoo dugsigu go'aansaday inuu ka leeyahay dano waxbarasho oo sharci ah. Kuwani waxaa ku jira qandaraasleyaasha, talo-bixiyeyaasha, tabaruceyaasha, ama qaybaha kale kuwaasoo dugsigu ka helo adeegyo hay'adeed ama hawlo, haddii shuruudaha lagu dabaqi karo la buuxiyo.
2. Saraakiisha dugsi kale, nidaam dugsi, ama mac'had waxbarashada dugsiga sare kaasoo ilmahaagu doonayo ama damacsan yahay inuu iska diiwaangeliyo, ama halka ilmahaagu horeba ugu diiwaangashanaa haddii siidaynta laga leeyahay ujeeddo la xiriirta qorista ama wareejinta ilmahaaga, haddii shuruudaha lagu dabaqi karo la buuxiyo (gaar ahaan, haddii ogeysiiska sanadlaha ah ku wargaliyo waalidiinta in dugsigu siidaayo diiwaannada hoos imaada reebitaankan, ama iskuulku sameeyo iskuday macquul ah si uu idin kaga wargeliyo adiga ama ardaygaaga u-qalma cinwaankaagii ugu dambeeyay ee la aqaanay, ama siidaynta bilaabay adiga ama ardaygaaga u-qalma).
3. Wakiilada idman ee Hantidhawraha Guud ee Mareykanka, Xeer Ilaaliyaha Guud ee Mareykanka, Xoghaynta Waxbarashada ee Mareykanka, ama maamulada waxbarashada ee Gobolka ama dowlada hoose, sida Wasaarada Waxbarashada Koonfurta Dakota. Siidaynada hoos yimaada qoddobkaan waa la sameyn karaa, iyadoo ku xiran shuruudaha lagu dabaqi karo, ee la xiriira

waxqabadyada  
waxbarasho oo saxda ah  
ama waxqabadyada qaybta  
ka ah barnaamijka hagidda  
ee hay'adda ama  
mac'hadka;

5. Diiwaannada ay samaysay ama  
heshay hay'ad ama mac'had  
waxbarasho kadib marka shaqsi  
uusan dib dambe u aheyn arday  
jira oo uusan si toos ah u  
khuseynin xaadiritaanka  
shaqsiga arday ahaan; iyo
6. Darajooyinka waraaqaha  
asaaga saxiixeen kahor inta  
uusan ururin oo uu qorin  
macallinka.

hubinta hantida ama qiimeynta barnaamijyada waxbarashadda ay taageeraan Gobolka-Dawladda, ama hirgelinta ama u hoggaansanaanta shuruudaha sharciga Dawladda ee la xiriira barnaamijyadaas. Wakaaladahani waxay u sameyn karaan siideynada dheeraadka ah ee maclummaadka shaqsiga lagu aqoonsan karo hay'ado ka baxan kuwaasoo ay u magacaabeen inay yihiin wakiiladooda idman si ay u qabtaan hubinta hantida, qiimeynta, ama hirgelinta ama u hogaansanaanta waxqabad iyagoo matalaya, haddii shuruudaha lagu dabaqi karo la buuxiyo.

4. Marka laga hadlayo kaalmada lacageed uu dalbaday ilmahaaga ama helay ilmahaaga, haddii maclummaadku lama huraan u yahay ujeeddooyinka sida loo go'aamiyo u-qalmitaanka gargaarka, xaddiga gargaarka, xaaladaha gargaarka, ama xoojinta shuruudaha iyo xaaladaha gargaarka.
5. Saraakiisha Gobolka iyo dawladda hoose ama mas'uuliyiinta kuwaasoo si gaar ah la u oggolyahay in loo sheego ama siidaayo maclummaadka sharciga Gobolka ee khuseeya nidaamka caddaaladda dhallinta iyo awoodda nidaamka inuu si wax-ku-ool ah u adeego, kahor inta aan la xukun qaadida, ardayga diiwaanadiisa la siidaayay, iyadoo ay ku xiran shuruudaha lagu dabaqi karo.
6. Hay'adaha u qabanaya daraasadaha, ama matalaya, dugsiga, si loo: (a) sameeyo, xaqijiyo, ama bixinta tijaabooyinka saadaalinta leh; (b) bixiyo barnaamijyada gargaarka ardayda; ama (c) hagaajiyo tilmaamaha, haddii shuruudaha lagu dabaqi karo la buuxiyay.
7. Hay'adaha aqoonsiga inay fuliyaan hawlahooda aqoonsi.
8. Adiga haddii ilmahaagu yahay arday u-qalma, ilaa inta ardaygaaga u-qalmo uu ugu tiirsan yahay ujeeddooyinka canshuuraha IRS.
9. Si loo raaco amar maxkamadeed ama cid maxkamadeed oo si sharci ah loo soo saaray, haddii shuruudaha lagu dabaqi karo la buuxiyo.
10. Saraakiisha ku habboon ee ku lugta leh gurmadka degdega ee caafimaadka ama badqabka, iyadoo ay ku xiran shuruudaha lagu dabaqi karo.
11. Ay u asteeyeen dugsiga "maclummaadka diiwaanka" ahaan ilaa iyo inta shuruudaha lagu dabaqi karo laga buuxinayo.
12. Shaqaalaha kiiska ee hay'adda ama wakiil kale hay'adda daryeelka ilmaha ee Gobolka ama deegaanka ama urur qabiileed oo loo oggolaaday inuu helo qorshaha kiiska ardayga marka wakaaladda ama ururka uu sharcyan mas'uul ka yahay, iyadoo la raacayo sharciga Gobolka ama sharciga qabiileed, loogu talagalay daryeelka iyo ilaalinta ardayga ku jira meelaynta daryeelka korinta.
13. Xoghayaha Wasaaradda Beeraha ama wakiilada idman ee Adeegga Cuntada iyo Nafaqada ee ujeeddooyinka qabashada kormeerka barnaamjika, qiimeynada, iyo cabirrada waxqabadka ee barnaamijyada la oggolaaday ee ku xusan Xeerka Qaddada ee Dugsiga Qaranka ee Richard B. Russell ama Xeerka Nafaqada Ilmaha ee 1966, iyadoo ku xiran xaaladaha qaarkood..

Hay'ad waxbarasho oo ka hesha maclummaadka shaqsiga lagu aqoonsan karo hay'ad ama mac'had waxbarasho oo kale waxay sameyn kartaa siideyno dheeraad ah ka qaadid oo ku saabsan iyadoo matalaya hay'ad waxbarasho iyadoo oggolaansho qoraal ah lagaa helin adiga ama ardaygaaga u-qalma haddii shuruudaha IDEA ama FERPA ee siideynta iyadoo oggolaansho waalid jirin la buuxiyay iyo haddii ay hay'adda waxbarashadu sheegto dhinaca siidaynta loogu sameeyay shuruudahan.

## **Maclumaadka Shaqsiga Lagu Aqoonsan Karo (PII)**

Degmo-dugsiyedka waa inay ilaalisaa qarsoodiga **PII** xilliga aruurinta, keydinta, shaacinta iyo marxaladaha burburinta.

1. Hal sarkaal oo degmo-dugsiyedka waa inuu qaadaa mas'uuliyadda hubinta qarsoodiga maclumaad kasta oo shaqsiga lagu aqoonsan karo.
2. Dhammaan dadka arurinaya ama isticmaalaya maclumaadka shaqsiga lagu aqoonsan karo waa inay helaan tababar ama tilmaam khuseysa siyaasadaha iyo habraacyada Gobolka ee la xiriira qarsoodiga maclumaadka shaqsiga lagu aqoonsan karo ee hoos yimaada Qaybta B ee IDEA iyo FERPA.
3. Degmo-dugsiyedka waa inay joogteyso, kormeer guud awgiis, liistada uga dambeysay ee magacyada iyo jagooyinka shaqaalahaas ku nool degmada ee heli kara maclumaadka shaqsiga lagu aqoonsan karo.
4. Degmadu waa inay kuu sheegtaa marka maclumaadka shaqsiga lagu aqoonsan karo ee la aruriyay, la hayo ama loo isticmaalo waxbarashada gaarka ah iyo adeegyada mar dambe loo baahneyn si loo bixiyo adeegyada waxbarashadda ilmahaaga.
5. Maclumaadka mar dambe aan loo baahnayn waa in lagu baabi'iyaa codsigaaga; si kastaba ha noqotee, diiwaan joogto ah oo magaca ilmahaaga, cinwaanka, lambarka telefoonka, buundooyinkiisa ama buundooyinkeeda, diiwaanka xaadiritaanka, fasalladu dhigtay, iyo heerka fasalka u bogay ayaa laga yaabaa in loo hayo si aan waqtii go'an lahayn.

Sida ku xusan qaanuunada loogu talagalay Xeerka Xuquuqda Waxbarshada iyo Qarsoodida Qoyska ee 1974 (34 CFR 99.5 (a)), xuquuqahaaga la xiriira diiwaannada waxbarashada waxaa loo gudbinayaa ardayga markuu gaaro 18 jir. Arday ah 18 jir ama ka weyn waxaa loo yaqaan "arday u-qalma" sida ku xusan FERPA.

## **Da'da Qaangaarnimada (da'da baaluqnimada ardayga 18)**

Marka xuquuqahaaga hoos yimaada Qaybta B ee IDEA loo wareejiyo arday gaaray da'da qaangaarnimada, xuquuqaha la xiriira diiwaannada waxbarashada waa in sidoo kale lagu wareejiyaa ardayga. Si kastaba ha noqotee, degmo-dugsiyedka waa inay bixisaa ogeysiis kasta ee loo baahan yahay ee hoos yimaada Qaybta B ee IDEA adiga iyo ardayga. (Ka eeg maclumaad dheerad ah cinwaanka "Wareejinta Xuquuqda Waalidnimo Da'da Qaangaarnimada" bogga 38).

## **Wax-Ka-Beddelka Diiwaannada Markuu Waalidku Codsado**

34 CFR 300.618-621; ARSD 24:05:29:04

Haddii aad aaminsan tahay inay maclumaadka ku jira diiwaannada waxbarashado ee ku saabsan ilmahaaga khaldan yihiin, marin hababin yihiin, ama xadgudubka ku ah qarsoodida ama xuquuqaha kale ee ilmahaaga, waxaad ka codsan kartaa in degmo-dugsiyedka inay saxaan ama baa'bi'yaan maclumaadka (i.e. wax-ka-beddel diiwaan).

Degmo-dugsiyeedka waa inay go'aansataa inay ku saxdo ama saarto macluumaadka muddo macquul ah gudaheeda kadib codsigaaga. Haddii ay degmo-dugsiyeedka go'aansato inay diido inay saxdo ama saarto macluumaadka, waa inaya kugu wargalisaa diidmada, oo kaala talisaa xaqaaga dacwad-dhageysi ee Xeerka Xuquuqda Waxbarshada iyo Qarsoodida Qoyska (**FERPA**).

Degmo-dugsiyeedka waa inay, marka aad codsato, ku siisaa dacwad-dhagaysiga FERPA si aad uga hor iman karto macluumaadka ku jira diiwaannada waxbarasho ee ilmahaaga ee aad aaminsan tahay inay khaldan yihiin, marin habaabin yihiin, ama sida kale xadgudub ku yihiin qarsoodida ama xuquuqaha kale ee ilmahaaga.

Dacwad-dhageysi looga hor imanayo macluumaadka ku jira diiwaannada waxbarashada waa in la qabtaa iyadoo la raacayo habraacyada loogu talagalay dacwad-dhageysiyada noocan ah ee ku xusan FERPA.

### **Xeerka Xuquuqda Waxbarshada iyo Qarsoodida Qoyska (FERPA)**

Ugu yaraan, habraacyada dacwad-dhageysiga FERPA ee degmo-dugsiyeedka waa inay kuu awoodaan waxyaabaha soo socda:

1. Dacwad-dhageysiga waa in lag qabtaa 30 maalmood gudaheeda kadib marka ay degmo-dugsiyeedka hesho codsigaaga dacwad-dhageysiga, oo adiga ama ardaygaaga u-qalma waa in la idin siiyo ogeysiiska taariikhda, goobta, iyo waqtiga shan maalmood kahor dacwad-dhageysiga;
2. Dacwad-dhageysiga waxaa qaban kara shaqsi kasta, oo uu ku jiro sarkaalka degmo-dugsiyeedka, oo aan dano toos ah ka laheyn natijada dacwad-dhageysiga;
3. Adiga ama ardaygaaga u-qalma waa in la idin siiyaa fursad buuxda oo caddaalad ah si loo soo bandhigo caddeyn la xiriirta arrimaha la soo hadal qaaday waxaana laga yaabaa in lagu caawiyoo ama wakiil kuu noqdaan shaqsiyaad aad adigu dooratay adoo ku bixinaya kharashkaaga, oo uu ku jiro qareenka;
4. Degmo-dugsiyeedka waa inay go'aankeeda qoraal ka dhigtaa 30 maalmood gudahooda kadib marka dacwad-dhagaysigu dhammaado; **iyo**
5. Go'aanka degmo-dugsiyeedka waa in lagu saleeyaa oo keliya caddaynta lagu soo bandhigay dacwad-dhagaysiga waana inay ku jirtaa soo-koobista caddaynta iyo sababaha go'aanka.

Haddii, iyadoo ugu wacan tahay dacwad-dhagaysiga, degmo-dugsiyeedka ay go'aamiso in macluumaadku sax yahay oo uusan xadgudub ku ahayn qarsoonida ilmahaaga, balse aadan khilaafsan tahay, waxaad xaq u leedahay inaad bayaan ku dhigto diiwaanka. Si kastaba ha noqotee, haddii iyadoo ugu wacan tahay dacwad-dhageysiga, degmo-dugsiyeedka go'aamiso in macluumaadka ku jira gal ka ilmahaaga khaldan yahay waa inay baa'bi'yaan macluumaadka oo kuugu sheegaan qoraal ahaan.

Go'aano kasta oo lagu qoro diiwaanka ilmahaaga waa inuu u hayaa degmao-dugsiyeedka ika qayb ahaan diiwaannada ardayda. Haddii diiwaannada laga doodayo ee ilmahaaga ay degmo-dugsiyeedka si toos ah ugu siidayso dhinac kale, go'aanka waa in sidoo kale loo siidaayo dhinaca kale.

## **U Gudbinta iyo Tallaabada Fulinta Sharciga & Maamulka Garsoorka iyo Gudbinta Diiwaannada**

34 CFR 300.535(a) & (b); ARSD 24:05:26:15

Degmo-dugsiyeedka wuxuu ku soo wargelin karaa fal-dambiyeed uu galay ilmo qaba naafanimo mas'uuliyiinta ku habboon. Ma jiraan wax ku jira IDEA oo ka horjoogsanaya fulinta sharciga ee Gobolka iyo mas'uuliyiinta garsoorka inay adeegsadaan mas'uuliyahooda si loogu dabaqo sharciga Dawladda iyo Gobolka dambiyada uu galo ilmana qava naafanimada.

Degmo-dugsiyeed keenaysa dacwad fal-dambiyeed uu galay ilmo qaba naafanimo waa inay bixisaa nuqlada waxbarashada gaarka ah iyo diiwaannada edbinta ee ilmaha si tixgelin loo siiyo mas'uuliyiinta ku habboon ay u soo sheegtay fal-dambiyeedka, balse kaliya ilaa inta uu oggolyahay FERPA.

## KU MELAYNTA CARRURTA EE WAALIDKA DUGSI GAAR LOO LEYAHAY

### Ku Meelaynta Carruurta ee Waalidka Dugsi Gaar Loo Leeyahay

34 CFR 300.504(a) & (b); ARSD 24:05:30:06.01

Haddii aad ilmahaaga ku meeleysay dugsi gaar ah ama xarun oo aysan jirin wax dood ah oo ku saabsan bixinta FAPE, go'aankaaga meelaynta waa ikhtiyaari. Haddii degmo-dugsiyeedka ay ka dhigtagtay FAPE mid uu ka heli karo ilmahaaga degmo-dugsiyeedka dhexdeeda, degmo-dugsiyeedka ma ahan inay bixiso kharashka waxbarashada gaarka ah ama kharashyada kale ee waxbarashada gaarka ah ee ilmahaaga. Si kastaba ha ahaatee, dugsiyada dawladda waxay leeyihiin waajibaadyo u gaar ah marka loo eego caruurta ilmaha si ikhtiyaar ah loogu meeleyay dugsi gaar loo leeyahay ee qaba naafanimada kuwaasoo dhigta dugsiyada gaarka loo leeyahay ee ku yaala gudaha deegaankooda.

Hadduu dugsiga gaarka loo leeyahay ee ilmahaagu buuxiyo IDEA iyo qeexitaanka Gobolka ee dugsi gaar loo leeyahay, dugsiga dawladda ee ku yaalo halka dugsiga gaarka loo leeyahay ku yaalo waa inuu:

1. Ku xisaabiya ilmahaaga tirada carruurta waalidkood ku meeleyeen dugsiyada gaarka loo leeyahay.
2. Isagoo kaa haysta oggolaansho, qabtaa dib-u-qimayno xilliyeedka ilmahaaga ay ka dooneyso IDEA.
3. Kula tashtaa adiga iyo dugsiga gaarka loo leeyahay ee ilmahaaga si aad u hesho ra'yi ku saabsan sida qaybta u dhiganta lacagaha loogu talagalay maalgelinta IDEA Qaybta B ay tahay in si siman loogu kharash gareeyo waxbarashada gaarka ah iyo adeegyada la xiriira carruurta waalidkood ku meeleyeen dugsiyada gaarka loo leeyahay oo uu ku jiro ilmahaaga.
4. Kadib markaad la tashato saraakiisha dugsiga gaarka loo leeyahay iyo wakiilada waalidiinta ee carruurta waalidkood ku meeleyeen dugsiyada gaarka loo leeyahay, gaar go'aan kama dambays ah oo khuseeya adeegyada la siinayo carruurta waalidkood ku meeleyaan dugsiyada gaarka loo leeyahay ee qaba naafanimada.

Go'aannada ku saabsan nooca adeegyada iyo xaddiga adeegyada carruurta qabta naafanimada ay waalidkood ka diiwaangeliyen iskuullada gaarka loo leeyahay ay heli doonaa waxaa lagu gaaraa geedi-socodka wadatashi waxaana lagu saleeyaa baahiyaha carruurta loo asteeyay inay helaan adeegyada. Carruurta waalidkood ku meeleyeen dugsiyada gaarka loo leeyahay uma lahan xaq shaqsiyed inay helaan qaar ma mid ah ama dhammaan waxbarashada gaarka ah iyo adeegyada la xiriira ee ay heli lahaayeen haddii laga diiwaangalin lahaa dugsiga dawladda.

### **Carruurta ay ku Meeleyaan Waalidkooda Dugsiyada Gaarka Loo Leeyahay Haddii ay yihiin Dugsiyada Fape Way Na Khuseeyaan**

34 CFR 300.148; ARSD 24:05:31:05

Khilaafaadka adiga iyo degmo-dugsiyeedka iduin dhexeeyo ee ku saabsan helitaanka barnaamij ku habboon ilmahaaga iyo arrinta lacag-bixinta loogu talagalay ku meelaynta dugsiga gaarka loo leeyahay ayaa lagu go'aamin karaa dacwad-dhageysiga habsami-u-socodka leh. Sarkaalka dacwad-dhagaysi ama

maxkamad ayaa uga baahan karta degmo-dugsiyedka ilmahaaga (meesha aad dagantahay) inay dib kuu siiso kharashka dugsiga gaarka loo leeyahay hadii sarkaalka dacwad-dhagaysiga ama maxkamadu ogaato in dugsiga dawladdu uusan kaaga dhigin FAPE mid loo heli karo ilmahaaga iyo in meelaynta gaarka ah ay habboon tahay. Sarkaal dacwad-dhageysi ama maxkamad ayaa u arki karto inay habboon tahay, xitaa haddii meelaynta aysan buuxin heerarka Gobolka ee lagu dabaqi karo waxbarashada ay bixiyaan dugsiyada dawladda.

Caddada dib-u-bixinta waxaa laga yaabaa inuu dhimo ama diido sarkaalka dacwad-dhageysiga ama maxkamadda haddii:

1. Shirkii ugu dambeeyay ee Kooxda IEP ee aad ka soo qaybgashay kahor inta aadan ilmahaagu ku meelayn dugsi gaar loo leeyahay, ma aadan u sheegin kooxda IEP inaad khilaafsan tahay meelaynta degmo-dugsiyedka soo jeediye si loo siiyo FAPE ilmahaaga, oo ay ku jирто sheegida tabashooyinkaaga iyo ujeeddadda inaad ka diiwaangeliso ilmahaaga dugsi gaar loo leeyahay uu ku baxayo kharashka dawladda; **ama** taa bedelkeeda, ugu yaraan tobant (10) maalmo shaqo (oo ay ku jiraan fasax kasta oo dhaca maalin shaqo) kahor ka saarista ilmahaaga dugsiga dawladda, ma aadan siinin ogeysiis qoraal ah degmo-dugsiyedka waxa aad ku khilaafsan tahay meelaynta ay soo jeedisay degmo-dugsiyedka, oo ay ku jирто qorida tabashooyinkaaga iyo ujeeddada aad uga diiwaangelineyo ilmahaaga dugsiga gaarka loo leeyahay uu ku baxayo kharashka dawladda; **ama**
2. Kahor inta uusan ilmahaagu joojin aaditaanka dugsiga dawladda, degmo-dugsiyedka waxay ku siisay ogeysiis hore oo qoraal ah oo ku saabsan soojeedinta si loo qiimeeyo ilmahaaga, waxaana ku jiray bayaan ujeeddaysan oo qiimaynta, balse adigu uma aadan diyaarin ilmaha inuu helo qiimeynka ku habboon oo macquul ah ee degmo-dugsiyedka; **ama**
3. Sarkaalka dacwad-dhegeysiga ama maxkamaddu waxay gaartaa natijio garsoor inaad u dhaqantay si aan macquul ahayn.

Si kastaba ha noqotee, kharashka dib-u-bixinta looma dhimi ama diidi doono ku guuldaraysigaaga inaad bixiso ogeysiiska loo baahan yahay ee ku socda degmo-dugsiyedka ee khilaafsanaantaada iyo ujeeddadaada inaad ka diiwaangeliso ilmahaaga dugsi gaar loo leeyahay, haddii:

1. Dugsiga wuxuu kaa hor istaagay inaad bixiso ogeysiiska;
2. Laguma siin Xuquuqdaada Waalidnimo iyo Dhawritaanada Nidaameed ee Koonfurta Dakota sidii loo baahnaa, iyadoo laguu sheegayo mas'uuliyyadaada ah inaad ku siiso ogeysiiska degmo-dugsiyaadkaaga; **ama**
3. U hoggaansanaanta shuruudaha ogeysiiska ee adigu waxay u badan tahay inay u horseedi doonto waxyeelo jireed ilmahaaga.

Intaa waxaa sii dheer, kharashka magdhawga, isagoo ku xiran go'aanka sarkaalka dacwad-dhageysiga ama maxkamadda, looma yareyn karo ama diidi karo ku guuldareysigaaga inaad u hoggaansanto shuruudaha ogeysiiska, haddii:

1. Aadan aqoon u laheyn ama aadan qori karin Ingiriisi; **ama**
2. U hoggaansanaantaada shuruudaha ogeysiiska ayay u baahan tahay inay u keento waxyeello shucuureed oo daran ilmahaaga.

## EDAABTA ARDAYDA QABTA NAAFANIMADA

### Edaabta Ardayda Qabta Naafanimada

Maamulka Guud 34 CFR 300.530(a)-(d); ARSD 24:05:26:02.02;  
ARSD 24:05:26:02.01

Marka ilmahaaga qaba naafanimada jebiyo xeerka anshaxaa ee ardayga, shaqaalaha dugsiga ayaa laga yaabaa inay ka saaraan ilmahaaga meelayntiisa ama meelaynteeda jirta iyagoo gaynaya **goob waxbarasho kale oo kumeelgaar ah (IAES)** oo ku habboon ama goob kale, ma ka joojiso ilmahaaga, **in aan ka badneyn 10 maalmo-dugsiyed oo isku xiga**, ilaa heerka cawaaqibtaani lagu dabaqi karo carruurta aan qabin naafanimada. Ka saaritaano dheeraad ah oo aan ka badnayn 10 maalmo-dugsiyed oo isku xigta isla sannad-dugsiyedkaas oo dhacdooyin kala duwan oo dhaqanxumo ayaa dhici kara ilaa iyo inta ka saaritaanadaas aysan aheyn beddel meelayn (eeg **Ciqaabta Beddelka Meelaynta** hoose).

Maalin kasta oo **ka saaritaan oo dhaafsan 10 maalmo-dugsiyed isla sannad-dugsiyedka** kaasoo aan ka aheyn beddelka meelaynta, hawladeenada dugsiga iyagoo la tashanaya ugu yaraan mid ka mid ah macallimiinta ilmaha, waa inay go'aamiyaan ilaa xad adeegyada loo baahan yahay, si loogu oggolaado ilmaha inuu sii waddo kaqeybgalka manhajka waxbarashada guud, inkastao goob kale tahay, iyo u gudbida si loo gaaro yoolalka lagu dejiyay IEP-ga ilmaha. Degmo-dugsiyedka waa inay siisaa ilmahaaga adeegyada ay go'aamiyaan hawladeenada dugsiga iyagoo la tashanaya ugu yaraan mid ka mid ah macallimiinta ilmaha.

Hawladeenada dugsiga ayaa tixgelin kara duruuf kasta oo gaar ah oo ku saleysan kiis-ka-kiis marka la go'aaminayo in beddel meelayn uu ku habboon yahay ilmahaaga iyo in kale marka isaga ama iyada jebiso xeerka anshaxaa ardayga. Marka la gaarayo go'aaminta kiis-ka-kiis ah oo la xiriira in beddelka edbinta ee meelaynta habboon yahay iyo in kale, arrimaha sida taariikhda edbinta ilmahaaga, awooda u lahaanta fahamka cawaaqibta, muujinta ka qoomameyn, iyo taageerooyinka la siinayo ilmahaaga kahor jebinta xeerka dugsiga ayaa noqon kara duruufo gaar ah oo ay tixgeliyan hawladeenada dugsiga.

#### Qeexitaannada Duruufaha Gaarka ah

34 CFR 300.530(i)

- Maandooriye la xakameeyo waxaa loola jeedaa deroogo ama walax kale oo la tilmaamay sida ku xusan **SDCL 34-20B-11** ilaa 34-20B-26, ay ku jiraan, ama jadwalada I, II, III, IV, ama V ee ku jira qeybta 202(c) ee Xeerka Maandooriyeyasha La Xakameeyo (21 U.S.C. 812(c)).
- Darooo sharci-darro ah waxaa loola jeedaa walax la xakameeyo; laakiin kuma jiraan walax la xakameeyay oo si sharci ah loo haysto ama loo isticmaalo iyadoo uu korjoogteynayo xirfadle daryeel caafimaad oo shatiaysan ama si sharci ah loo haysto ama loo isticmaalo iyadoo uu korjoogteynayo maamul kasta oo kale sida ku xusan SDCL 34-20B-11 ilaa 34-20B-26, ay ku jiraan, ama hoos imaanaya mid kasta oo qawaaniinta sharciga Dawladda.
- Dhaawac daran oo jireed ayaa leh macnaha la siiyay kalmada "dhaawac culus oo jirka ah" sida ku xusan cutubka (3) ee qeyb-hoosaadka (h) ee qeybta 1365 ee ciinwaanka 18, Xeerka Mareykanka.

## Ciqaabta Beddelka Meelaynta

34 CFR 300.536, 34 CFR 300.530(h) ARSD 24:05:26:02.01; 34 CFR 300.530(h)

Ka saarista ilmahaaga meelayntiisa ama meelayteeda waxbarashado ee jirta waa **beddel meelayn** haddii:

1. Ka saarista ay ka badan tahay 10 maalmo-dugsiyeed oo isku xigta; **ama**
2. Ilmahaaga wuxuu maray ka saaritaano taxan oo isxigxiga waayo:
  - a. Taxanaha ka saarista ayaa ka badan 10 maalmo-dugsiyeed sanad-dugsiyeedka;
  - b. Dabeecadda ilmahaaga ayaa si weyn ula mid ah dhaqankiisa ama dhaqankeeda dhacdooyin hore oo sababay ka saaritaan taxane ah; **iyo**
  - c. Waxyaabaha kale ee dheeraadka ah sida dhererka ka saaritaan kasta, wadarta wakhtiga ilmahaaga laga saaray, iyo inta ay ka saaritaanada u jiraan midba midka kale.

Degmo-dugsiyeedka ayaa go'aamiya in isxigxig ka saarista ay tahay beddel meelayn kiis-ka-kiis ahaan iyo in kale. Marka degmo-dugsiyeedka go'aansato inay saarto ilmahaaga iyadoo ugu wakan tahay ku xadgudubka xeerka anshaxa qaab u horseedi doonta beddel meelayn, degmo-dugsiyeedka waa inay kugu wargelisaa isla maalintaas, oo ay ku siisaa ogeysiiska dhawrista nidaamkan.

Go'aanka ah in saaris ay tahay beddelka meelaynta iyo in kale waxaa waajib ku ah dib-u-eegis iyadoo loo marayo dacwad-dhageysiga habsami-u-socodka leh iyo dacwadaha garsoorka.

Waa in la qabtaa Shirka kooxda IEP si loo sameeyo Go'aaminta Ifafaalahi kahor inta aan la samayn beddelka edbinta meelaynta ilmahaaga.

- Kalmada dhaawac culus oo jirka ah waxaa loola jeedaa dhaawac jireed kaasoo ay la xirierto—
  - Khatar weyn oo dhimasho;
  - Xanuun jirka ah oo daran;
  - Qaabpareyn daba dheeraatay oo cad; ama
  - Go'ida ama curyaaminta shaqeeynta laxaadka qayb jirka ah, xubin, ama awood maskaxeed.
- Hubka ayaa leh macnaha la siiyay kalmada “hub halis ah” sida ku xusan farqada (2) ee qeyb-hoosaadka (g) ee qeybta 930 ee ciinwaanka 18, ee Xeerka Mareykanka.
- Kalmada hub halis ah waxaa loola jeedaa hub, aalad, aalad, shey, ama walax, noole ama ma noole, kaasoo loo adeegsado, ama awood u leh inuu, sababo dhimasho ama geysto dhaawac culus oo jireed, marka laga reebo inay ereyga noocan ah uusan ku jirin mindida jeebka oo leh sakiin ka yar 2 1/2 inji dherer ahaan.

## Go'aaminta Ifafaalahi iyo Miradhalka Suurtagalka ah

34 CFR 300.530(c) iyo (e); ARSD 24:05:26:09.03; 34 CFR 300.531; ARSD 24:05:26:09.02

**10 maalmo-dugsiyeed gudahooda** oo go'aan kasta oo lagu beddelayo meelaynta ilmahaaga iyadoo ugu wakan tahay jebinta xeerka anshaxa ardayga, kooxda IEP-ga ilmahaaga (sida aad go'aamisay adiga iyo degmo-dugsiyeedka) waa inay dib u eegaan dhammaan macluumaaadka la xiriira faylka ilmahaaga, oo ay ku jiraan barnaamijka waxbarashadiisa (IEP), kormeero kasta oo macallin, iyo wixii macluumaaad muhiim ah ee aad adigu bixisay si loo go'aamiyo:

1. Haddii dhaqanka su'aasha ka taagan tahay uu ka dhashay, ama uu xiriir toos ah oo muhiim ah la leeyahay, naafanimada ilmahaaga; **ama**
2. Haddii dhaqanka su'aasha ka taagan tahay uu toos uga dhashay ku guuldareysiga degmo-dugsiyedka hirgelinta IEP-ga ilmahaaga.

Haddii kooxda IEP-ga ilmahaaga go'aamiyaan in midkood qoddobada (1) ama (2) ee kore la buuxiyo, dhaqanku waa ifafaalo muujinaya naafanimada ilmahaaga.

Haddii ku xadgudubka xeerka anshaxa ahaa ifafaalo muujinaya naafanimada ilmahaaga, degmo-dugsiyedka waa inay qaadaa talaabooyin degdeg ah oo lagu saxayo cilladahaas. Intaa waxaa dheer, Kooxda IEP waa inay:

1. Sameeyso ***qiimeyn taabeecadda waxqabasho (FBA)***, haddii aysan degmo-dugsiyedka qaban FBA, waana inay hirgeliso ***qorshaha faragalinta dabeecadda (BIP)*** ee ilmahaaga; **ama**
2. Haddii BIP hore loo soo saaray, dib-u-eeg BIP-da, oo wax-ka-beddel, markii loogu baahdo, si wax looga qabto dabeecadda; **iyò**
3. Marka laga reebo sida ku cad kiisaska "duruufaha gaarka ah" (tus. hubka, daroogada, dhaawac jireed oo daran) ilmahaaga waa in lagu celiyo meelaytiisii ama meelaynteedii hore, haddii aadan adiga iyo degmo-dugsiyedka u oggolaan beddelka meelaynta ka qayb ahaan dib-u-habeynta BIP-ga ilmahaaga.

Fadlan ogsonow: Ilmahaaga waxaa ku waajib ah isla edbinta iyo sharciyadda arday kasta oo dugsiga jooga wuxuuna sii socon doonaa inuu helo adeegyada lagu qeexay IEP-ga, laakiin adeegyadaas waxaa laga yaabaa inaan lagu bixin isla goobtii.

Haddii ku xadgudubka xeerka uusan aheyn ifafaalo muujinaya naafanimada ilmahaaga, ilmaha waxaa loo edbin karaa si la mid ah iyo waqtii la mid ah kan carruurta aan qabin naafanimada (marka laga reebo in adeegyada ay tahay in la siiyo ilmahaaga). Maadaama ka saarista ay tahay beddelka meelaynta, Kooxda IEP-ga waa inay:

1. Hubiyaan in ilmahaagu helo sida ugu habboon, FBA, iyo adeegyada faragelinta dabeecadda iyo wax-ka-beddelka, kuwaasoo loo qaabeeyay inay wax ka qabtaan xadgudubka dabciga si aysan mar kale u dhicin;
2. Go'aan ka gaaraan adeegyada ay tahay in la siiyo ilmahaaga si loogu oggolaato isaga ama iyada sii wadashada kaqayqaadashada manhajka guud ee waxbarashada, inkastao ka dhacayso goob kale, iyo in loo gudbo sidii loo fulin lahaa yoolalka lagu dejiyey IEP-ga ilmahaaga; **iyò**
3. Go'aan ka gaaraan goobta waxbarashada kale kumeelgaarka ah ee loogu talagalay gaarsiinta adeegyo ilmahaaga.

## Duruufaha Gaarka ah iyo Miradhalka Suurtagalka ah

34 CFR 300.530(g); 34 CFR 300.531; ARSD 24:05:26:09.02

Xitaa haddii dabeeecadda ilmahaaga la go'aamiyay inay tahay ifafaalo muujinaysa naafonimada ilmahaaga, hawladeenada dugsiga ayaa laga yaabaa inay geeyaan ilmahaaga goob waxbarasho kale oo ku-meel-gaar ah (IAES) muddo aan ka badnayn **45 maalmo-dugsiyeed**, hadduu ilmahaagu:

1. hub u soo qaato ama ku haysto dugsiga dhexdiisa, dhismeyaasha dugsiga, ama munaasabada dugsiga;
2. Si ula-kac ah u haysto ama u isticmaalo daroogo sharci-darro ah, ama iibyo ama dalbado iibinta muqadaraad la xakameeyo, markuu joogo dugsiga, dhismeyaasha dugsiga, ama munaasabada dugsiga; **ama**
3. Gaarsiiyay dhaawac jireed culus qof kale intuu joogo dugsiga, dhismeyaasha dugsiga, ama munaasabada dugsiga.

**Kahor intaadan u beddelin meelaynta ilmaha duruufahaas gaarka ah awgood, Kooxda IEP waa inay:**

1. Hubiyaan in ilmahaagu helo sida ugu habboon, FBA, iyo adeegyada faragelinta dabeeecadda iyo wax-ka-beddelka, kuwaasoo loo qaabeeyay inay wax ka qabtaan xadgudubka dabciga si aysan mar kale u dhicin;
2. Go'aan ka gaaraan adeegyada ay tahay in la siiyo ilmahaaga si loogu oggolaato isaga ama iyada sii wadashada kaqayqaadashada manhajka guud ee waxbarashada, inkastaao ka dhacayso goob kale, iyo in loo gudbo sidii loo fulin lahaa yoolalka lagu dejiyey IEP-ga ilmahaaga; **iyo**
3. Go'aan ka gaaraan goobta waxbarashada kale kumeelgaarka ah ee loogu talagalay gaarsiinta adeegyo ilmahaaga.

Haddii la go'aamiyay inaysan dabeeecadu aheyn ifafaalo muujinaysa naafonimada ilmahaaga, ilmaha waxaa loo edbin karaa si la mid ah iyo waqtii la mid ah kan carruurta aan qabin naafanimada sida lagu qeexay kor iyadoo la raacayo Go'aaminta Ifafaalaha.

Macluumaad dheeraad ah oo ku saabsan arrimaha kor ku xusan, fadlan ka eeg qeexitaannada ku yaala Lifaaqa.

## Cabashooyinka Dacwad-dhageysiga habsami-u-socodka leh ee la xiriira edbinta ardayda qabta naafanimada

34 CFR 300.532(a); ARSD 24:05:26:09.06; 34 CFR 300.532(b); ARSD 24:05:26:08.02; 34 CFR 300.532(c); ARSD 24:05:26:09.08; 34. CFR 300.533; ARSD 24:05:26:09.07

Haddii aadan khilaafsan tahay go'aan kasta oo la xiriira go'aaminta ifafaalaha **ama** meelaynta ilmahaaga marka loo eego habraacyada edbinta ee IDEA, waxaad codsan **kartaa** dacwad-dhageysi adigoo gudbinaya cabashada dacwad-dhageysiga habsamida leh.

Intaa waxaa dheer, haddii degmo-dugsiyedku aamminsan tahay in sii wadidda meelaynta jirta ee ilmahaaga ay si weyn ugu badan tahay inay u keento dhaawac ilmahaaga ama kuwa kale, degmo-dugsiyedka waxay codsan **kartaa** dacwad-dhageysi iyadoo gudbinaysa cabasho dacwad-dhageysi oo habsami-u-socod leh

Sarkaal dacwad-dhageysiga ayaa dhageysanaya, oo go'aan ka gaaraya, rafcaan la codsaday iyadoo la raacayo qeypta racfaanada edbinta ee IDEA. Sarkaalka dacwad-dhageysiga wuxuu:

1. U soo celin karaa ilmahaaga meelaytiisii hore haddii sarkaalka dacwad-dhageysigu go'aamiyo in ka saarida ay xadgudub ku aheyd habraacyada edbinta ama in dhaqanka ilmahaaga uu ahaa ifafaalo muujinaya naafonimada ilmaha; **or**
2. Amari karaa u beddelka meeleynta ilmahaaga goob wabarasho kale oo kumeelgaar ah oo ku habboon muddo aan ka badnayn 45 maalmo-dugsiyed, haddii sarkaalka dacwad-dhagaysigu go'aamiyo in sii wadida meelaynta jirta ee ilmahaaga ay si weyn u badan tahay inay u keento dhaawac ilmaha ama kuwa kale.

Degmo-dugsiyedka waxay ku celin kartaa nidaamka codsashada dacwad-dhageysiga si loogu kordhiyo beddelka meeleynta muddo 45 maalin dugsiyed ah oo kale haddii degmo-dugsiyedku aaminsan tahay in ilmahaagu ay si weyn u badan tahay inuu soo gaaro dhaawac isaga ama iyada isaga ama carruurta kale haddii lagu celiyo meelayntii hore.

Mar kasta oo dacwad-dhagaysi la codsado iyadoo la raacayo qeypta rafcaanka edbinta ee IDEA, adiga ama degmo-dugsiyedka lugta ku leh dooda waa inaad u heshaan fursad dacwad-dhagaysi habsami-u-socod leh ee degdeg ah iyo eex la'aanta ah. Kuwaani waxaa loo yaqaanaa **dacwad-dhageysiyada habsami-u-socodka leh ee la dedejiyay.**

Xafiiska Barnaamijyada Waxbarshada Gaarka ah ee Gobolka ayaa mas'uul ka ah magacaabista sarkaalka dacwad-dhageysiga ee dhedhexaadka ah. Sarkaalka dacwad-dhegeysiga ayaa mas'uul ka ah qabanqaabinta dacwad-dhageysiga habsami-u-socodka leh ee la dedejiyey, taasoo ah inay dhacdo 20 maalmo-dugsiyed gudahooda laga bilaabo maalinta la gudbiyay codsiga dacwad-dhageysiga. Sarkaalka dacwad-dhegeysiga waa inuu go'aan gaaraa 10 maalmo-dugsiyed gudahooda kadib taariikhda dacwad-dhagaysiga.

Haddii aadan adiga iyo degmo-dugsiyedka qoraal ahaan isku waafaqin inaad ka tanaasushaan Kulanka Xallinta, ama isku waafaqin inaad adeegsataan geedi-socodka dhedhexaadinta:

1. Kulan Xallin waa inuu ku dhacaa toddoba maalmood gudahooda kadib helitaanka ogeysiiska cabashada dacwad-dhageysiga habsami-u-socodka leh; **oo**
2. Dacwad-dhageysiga habsami-u-socodka leh way sii socon kartaa haddii aanan arrinta lagu xallin 15 maalmood gudahooda laga bilaabo maalinta la helo cabashada dacwad-dhageysiga habsami-u-socodka leh.

Adiga ama degmo-dugsiyedka waxaad kaga qaadan kartaan racfaan go'aanka sarkaalka dacwad-dhageysiga gudaha dacwad-dhageysiga habsami-u-socodka leh ee la dedejiyay si la mid ah sida aad racfaan uga qaadatid go'aannada dacwad-dhageysiga habsami-u-socodka leh ee kale.

Marka dacwad-dhageysi ay codsadaan waalidka ama degmo-dugsiyedka iyadoo la raacayo qeypta rafcaanada edbinta ee IDEA, ilmaha waa inuu ku nagaadaa gudaha **Goob Waxbarasho Kale oo**

**Kumeelgaarka ah** ilaa iyo inta racfaanka laga xalliyo haddii aysan jirin duruufo gaar ah iyo/ama adiga iyo degmo-dugsiyeedka si kale isku waafaqin.

## **Ilaalinta Carruurta Aan La go'aamin Inay U Qalmin Waxbarashada Gaarka ah iyo Adeegyada la Xiriira**

34 CFR 300.534; ARSD 24:05:26:14

Ilmo ku xadgudbay xeerka anshaxa balse aan weli la go'aamin inuu u qalmo waxbarashadda gaarka ah iyo adeegyada la xiriira awuxuu sheegan karaa mid kasta oo ka mid ah ilaalada IDEA, haddii degmadu ay ka warqabtay in ilmuu laga yaabo inuu ahaa ilmo qaba naafanimo.

Ujeeddooyinka ballaarinta ilaalinaya IDEA awgood, degmo-dugsiyeedka waxaa loo qaataa inay ka warqabto in suurtagal tahay in ilmuu yahay ilmo qabo naafanimo kahor inta uusan dhaqanku dhicin taasoo dhalisay ficol edbin haddii:

1. Aad tabasho ugu muujisay qoraal ahaan kormeerka, hawladeenada maamulka ama macallinka ilmahaaga, in ilmahaagu u baahan yahay waxbarashada gaarka ah iyo adeegyada la xiriira;
2. Aad codsatay qiimeynta ilmahaaga; **ama**
3. Macallinka ilmahaagu, ama hawladeenada kale ee wakaaladda waxbarashada deegaanka, ay u muujisay tabashooyin gaar ah oo ku saabsan isxigxig dabeecadeed uu muujiyay ilmahaaga agaasimaha waxbarashada gaarka ah ee degmo-dugsiyeedka ama hawladeenada kale ee kormeerka ee degmo-dugsiyeedka.

Degmo-dugsiyeed looma qaato inay ogtahay in ilmahaagu yahay ilmo qaba naafanimo haddii aadan oggolaan qiimeynta ilmahaaga, ama aad diiday inaad oggolaato ilmahaagu inuu helo waxbarashada gaarka ah ama adeegayda la xiriira ee hoos yimaada Qaybta B ee IDEA, ama ilmahaagu horay loo qiimeeyay oo la go'aamiyay inuusan aheyn ilmo qaba naafanimo hoos timaada Qaybta B ee IDEA.

Haddii degmo-dugsiyeed aysan ogeyn in ilmahaagu suurtagal ahayd inuu ahaa ilmo qaba naafanimo kahor edbinta ilmahaaga, Ilaalinaya IDEA looma fidinayo ilmahaaga. Taa bedeelkeeda, talaabooyinka edbinta ee joogtada ah ee carrurta aan naafada ahayn maraan marka ay ku xadgudbaan xeerka anshaxa ayaa khuseeya ilmahaaga. Si kastaba ha noqotee, haddii adiga ama degmo-dugsiyeedka gudbisaan codsi si loo qiimeynta ilmahaaga inta lagu jiro muddada edbinta, qiimeynta waa inay ku bogtaa degmo-dugsiyeedka qaab dedejin ah. Inta lagu jiro muddada **qiimeyntan la dedejiyay**, ilaa qiimaynta laga dhammaystiro, ilmahaagu wuxuu ku sii nagaan doonaa meelaynta waxbarasho ee ay go'aamiyeyen mas'uuliyyinta dugsiga, taasoo ay ka mid noqon karto ganaax ama eryid bilaa adeegyada waxbarashada. Iyadoo la tixgalinayo macluumaadka ka soo baxay qiimeynta ay sameysay degmo-dugsiyeedka iyo macluumaadka aad adigu bixisay, haddii ilmahaaga ugu dambeystii la go'aamiyay inuu yahay ilmo qaba naafanimo, degmo-dugsiyeedka waa inay siisaa ilmahaaga waxbarashada gaarka ah iyo adeegyada la xiriira iyadoo la raacayo dhammaan qodobbada Qaybta B ee IDEA oo ay ku jiraan qodobbada edbinta iyo shuruudaha FAPE.

## HABRAACYADA XALLINTA KHILAAFAADKA EE GOBOLKA

### Cabashooyinka Gobolka

34 CFR 300.151; ARSD 24:05:15:02; 34 CFR 300.153; ARSD 24:05:15:03; 34 CFR 300.152; ARSD 24:05:15:05

Cabasho Gobol waa bayaan qoraal oo uu saxiixay shaqsi ama urur, oo ay ku jiraan kuwa ka socda muddaaciyaasha gobolka, ee ku eedeynaya Waaxda Waxbarashada ee Koonfurta Dakota, Xafiiska Barnaamijyada Waxbarshada Gaarka ah ee Gobolka ama degmo-dugsiyeedku inay jebisay shuruuda Qaybta B ee IDEA ama hirgelinta qawaaniinta dawladda ama Gobolka, sharchiyadda ama qawaaniinta ku habboon barnaamijyada waxbarashada gaarka ah. Cabashada sidoo kale waa inay ka mid tahay xaqiiqda xaaladda.

	<b>Cabashada Gobolka</b>
<b>Goorta la adeegsado</b>	Cabasho gobol waxaa la gudbiyaa markii la aaminsan yahay in degmo-dugsiyeed ama hay'ad aysan raacin IDEA, oo muddaaciga ka codsanayo Wakaaladda Waxbarshada Gobolka (SEA) inay baarto.
<b>Yaa gudbin kara</b>	Qof kasta ama urur kasta ayaa gudbin kara cabashada gobolka.
<b>Sida loo gudbiyo</b>	Dhinaca xareynaya cabashada Gobolka waa inuu u gudbiyaa nuqulka cabashada degmo-dugsiyeedka u adeegaya ilmaha isla waqtiga uu dhinaca u gudbinayo cabashada Xafiiska Barnaamijyada Waxbarshada Gaarka ah ee Gobolka.  Xafiiska Barnaamijyada Waxbarshada Gaarka ah ee Gobolka ayaa soo saaray foom moodo ah oo ka caawiya waalidiinta iyo dhinacyada kale xareynta cabashada gobolka; hase yeesh, lagaagama baahna inaad isticmaasho foomkaan mooddada ah. Wuxaan isticmaali kartaa foomka moodada ah eeku habboon ama foom kale ama dokumenti kale, ilaa iyo inta foomka ama dukumiintiga la isticmaalayo u buuxinayo, sida ugu habboon, Shuruudaha looga baahan yahay gudbinta cabashada Gobolka. Foomamka tusaalahaa ah ayaa laga heli karaa <a href="https://doe.sd.gov/sped/complaints.aspx">https://doe.sd.gov/sped/complaints.aspx</a> .
<b>Miradhalka ama Natijjada La Doonayo</b>	Go'aan qoran oo ay ku jiraan natijjooyinka, gunaanadka, iyo go'aanka ugu dambeeya. Wuxa kale oo ku jira talaabooyinka sixitaan ay degmadu qaadi karto, haddii lagu dabaqi karo.
<b>Faa'idooyinka</b>	Go'aan qoran 60 maalmood gudahooda kadib gudbinta, haddii aanan waqtiga la kordhin. Cabashada gobolka oo qoran waa wax sahan in la xareeyo.  Haddii natijjooyinka la soo saaro, arday gaar ah ama arrimaha la xiriira nidaamka degmada oo dhan waa la beddeli karaa.
<b>Go'aan-qaataha</b>	Gobolka ayaa mas'uul ka ah hubinta in baaritaanka la bogo oo warbixin kamadambays ah la soo saaro.

<p><b>Waqtiga go'an ee gudbinta, kulanka, iyo go'aanka</b></p>	<p>Cabashadu waa inay sheegtaa xadgudub dhacay <b>muddo aan ka badnayn hal sano kahor taariikhda cabashada ay hesho waaxda.</b></p> <p>Go'aan qoran waa in la soo saaraa 60 maalmood gudahooda laga bilaabo taariikhda cabashada la gudbiyay, haddii aanan waqtiga la kordhin (kordhinta kama badnaan karto 30 maalmood).</p>
<p><b>Maxay tahay in la raaciyo codsiga?</b></p>	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Bayaanka ay Waaxda Waxbarashada ee Koonfurta Dakota, Xafiiska Barnaamijyada Waxbarashada Gaarka ah ee Gobolka degmo-dugsiyeedku ay jebisay shuruuda Qaybta B ee IDEA ama hirgelinta qawaaniinta dawladda ama Gobolka, sharciyadda ama qawaaniinta ku habboon barnaamijyada waxbarashada gaarka ah;</li> <li>2. Xaqiiqooyinka lagu saleeyay bayaanka;</li> <li>3. Saxiixa iyo macluumaadka xiriirkha loogu talagalay muddaaciga; <b>iyo</b></li> <li>4. Haddii eedeymaha xadgudubyada la xiriiraan ilmo gaar ah: <ul style="list-style-type: none"> <li>(a) Magaca iyo cinwaanka guriga ee ilmaha;</li> <li>(b) Magaca dugsiga ilmuuhu dhigto;</li> <li>(c) Arrinta la xiriirta ilmaha ama dhalinyarada hoy la'aanta ah (sida ay dhigayso qeybta 725 (2) ee Xeerka Gargaarka Hoy-laaweyaasha ee McKinney-Vento (42 USC 11434a (2)), macluumaadka xiriirkha ee la heli karo ee ilmaha, iyo magaca dugsiga ilmuuhu dhigto;</li> <li>(d) Sharraxaada nooca dhibaatada haysata ilmaha, oo ay ku jiraan xaqiiqooyinka la xiriira dhibaatada; <b>iyo</b></li> <li>(e) Xallinta la soo jeediay ee dhibaatada ilaa inta la ogyahay oo uu heli karo dhinaca waqtiga cabashada la xareeyay.</li> </ul> </li> </ol>
<p><b>Maxaa dhacaya kadib gudbinta?</b></p>	<p>Agaasimaha Gobolka ee Barnaamijyada Waxbarashada Gaarka ah ayaa magacaabayaa baaraha cabashada iyo talo-bixiyeyaal kasta oo lagama maarmaan u ah baaritaanka cabashada.</p> <p>Baaraha wuxuu qaban karaa baaritaan madax banaan oo ka dhaca goobta, haddii loo baahdo.</p> <p>Baaruuhu waa inuu u oggolaadaa muddaaciga inuu soo gudbiyo macluumaad dheeraad ah oo ka baxsan wixii la soo raaciyyay cabashada Gobolka ee qoran, hadal ahaan ama qoraal ahaan, ee ku saabsan eedeymaha ku jira cabashada.</p> <p>Baaruuhu wuxuu u oggolaan doonaa degmo-dugsiyeedka inay uga jawaabto cabashada, ugu yaraan, oo ay ku jiraan:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Markay go'aansato degmo-dugsiyeedka, soo bandhigida soojeedin si loo xalliyo cabasho; <b>iyo</b></li> <li>2. Siinta fursad waalid ama degmo-dugsiyeed gudbisay cabasho si ay iskood uga qaybgalaan dhexdhedaad.</li> </ol> <p>Baaruuhu wuxuu talo u soo jeedin doonaa Agaasimaha Gobolka ee Barnaamijyada Waxbarashada Gaarka ah;</p> <p>Kadib dib-u-eegista dhammaan macluumaadka muhiimka ah, Agaasimaha Gobolka ee Barnaamijyada Waxbarashada Gaarka ah waa inuu gaaraa go'aan madax-bannaan oo ku saabsan in cabashadu ay sax tahay iyo in kale, iyo tallaabada sixitaan ee loo baahan yahay si loo xalliyo cabashada iyo waqtiga go'an ee tallaabada sixitaanka ah la dhammaystirayo. Agaasimaha Gobolka ee Barnaamijyada Waxbarashada Gaarka ah ayaa u soo gudbin doona warbixin qoran oo go'aanka kamadambaysta ah dhammaan dhinacyada ku lugta leh.</p>

	<p>Warbixinta qoran waa inay wax ka qabataa eedeyn kasta oo ku jirta cabashada, waxay ka koobnaanaysaa natiijooyinka xaqiqda iyo gunaanadyada, waxaana ku jiraya sababaha go'aanka kamadambeysta ah.</p> <p>Caddeynta taageeraysa talaabooyinka sixitaanka ah ay qaaday degmo-dugsiyeedka waxaa ilaalin doona Xafiiska Barnaamijyada Waxbarshada Gaarka ah ee Gobolka waxaana lagu dari doonaa geedi-socodka korjoogteynta Gobolka.</p>
<b>Waxyaabaha la tixgeliyo</b>	<p>Arrin isku mar ma noqon karto cabasho Gobol iyo cabasho dacwad-dhageysi habsmi-u-socod leh. Haddii ay tani dhacdo, Gobolku waa inuu dib-u-dhigaa qayb kasta oo ka mid ah cabashada Gobolka taasoo wax looga qabanayo dacwad-dhageysiga habsami-u-socod leh ilaa gunaandka dacwad-dhageysiga. Wax kasta oo kale oo ku jira cabashada Gobolka ee aan qaybta ka ahayn cabashada dacwad-dhageysiga habsami-u-socodka leh waxaa loo xallin doonaa hab ku habboon iyadoo loo marayo geedi-socodka cabashada Gobolka.</p> <p>Haddii arrin lagu soo qaado cabasho Gobol oo horey loogu go'aamiyay dacwad-dhageysi habsami-u-socod leh oo la xiriira isla dhinacyada, go'aanka dacwad-dhageysiga wuxuu ku xirnaanayaa arintaas oo Xafiiska Gobolka ee Barnaamijyada Waxbarshada Gaarka ah waa inuu ku targaliyaa muddaaciga saamayntaas.</p> <p>Cabasho Gobol oo ku eedeynaysa degmo-dugsiyeed ku guuldareysiga hirgelinta go'aanka dacwad-dhageysiga habsami-u-socodka leh waa inuu xaliyaa Xafiiska Barnaamijyada Waxbarshada Gaarka ah ee Gobolka.</p>
<b>Kharashka</b>	Wax kharash ah kuma aha dhinaca gudbinaya

## Dhexdhexaadin

34 CFR 300.506; ARSD 24:05.30.05

Dhinacyadu waxay xallin karaan khilaafaadka la xiriira arrin kasta oo hoos timaada sharciyadda waxbarashada gaarka ah ee Gobolka iyadoo loo marayo geedi-socodka dhexdhexaadinta.

Dhexdhexaadintu waxay bixisaa qaab togan oo isdiidanaan yar leh oo lagu xaliyo khilaafaadka u dhaxeeya waalidiinta iyo nidaamyada dugsiyada. Iyadoo la kaashanayo fududeeye xirfad leh oo dhexdhexaad ah (dhexdhexadiye), dhinacyada ku lugta leh khilaafka waxaa lagu dhiirigelinayaa inay uga wadahadlaan si furan oo xushmad leh khilaafaadkooda iyo inay gaaraan heshiis. Awoodda go'aan qaadashadu had iyo jeer waxaa leh kaeeybgaleyaasha dhexdhexaadinta.

<b>Geedi-socodka Dhexdhexaadinta</b>	
<b>Goorta la adeegsado</b>	<p>Waqtii kasta uu jiro khilaaf ku saabsan waxbarashada gaarka ah iyo adeegyada la xiriira oo u dhaxeeya waalidiinta iyo degmo-dugsiyeedyada dawladda.</p> <p>Labada dhincba waa inay ku heshiyaan dhexdhexadin waana ikhtiyaari.</p>
<b>Yaa gudbin kara</b>	Waalidka ama Degmo-dugsiyeedka Dawladda

<b>Sida loo gudbiyo</b>	Dhinaca gudbinaya codsiyada dhexdhedaadinta waa inuu u diraa iimayl, waraaq, ama fakis codsi ah Xafiiska Barnaamijyada Waxbarshada Gaarka ah ee Gobolka. Xafiiska Barnaamijyada Waxbarshada Gaarka ah ee Gobolka ayaa soo saaray foom moodo ah oo caawiya waalidiinta iyo dhinacyada kale gudbinaya codsiga dhexdhedaadinta; hase yeesh, kuma qasbanid inaad adeegsato foomkan moodada ah. Waad adeegsan kartaa foomka moodada ah ee habboon ama foom kale ama dukumiinti kale. Foomamka tusaalah ah ayaa laga heli karaa <a href="https://doe.sd.gov/sped/complaints.aspx">https://doe.sd.gov/sped/complaints.aspx</a> .
<b>Miradhalka ama Natijada La Doonayo</b>	Samee heshiis dhexdhedaadin oo qoraal ah, oo la saxiixay kaasoo ka dhaqangala maxkamad Gobol ama maxkamad degmo kasta ee Mareykanka.
<b>Faa'idooyinka</b>	Wadahadaladu waa qarsoodi. Wadasheekeysiyadu looma adeegsan karo caddeyn ahaan gudaha dacwad-dhageysiga habsami-u-socodka leh. Heshiiska waa inaad saxiixdaan adiga iyo wakiilka degmo-dugsiyeedka labadiinaba kaasoo awood u leh inuu u saxiixo degmo-dugsiyeedka.
<b>Go'aan-qaataha</b>	Waalidka iyo degmo-dugsiyeedka dawladda way wada shaqeeyaan, iyaga ayaa gacanta ku haya miradhalka waxayna keenaan xal.
<b>Waqtiga go'an ee gudbinta, kulanka, iyo go'aanka</b>	Waa la heli karaa wakhti kasta xiitaa haddii cabasho gobol ama dacwad-dhagaysi habsami-u-socod leh la gudbiyay. Gobolku waa inuu hubiyya in kulan kasta oo dhexdhedaadin ah loo qorsheeyo hab waqtieysan oo lagu qabto goob ku habboon dhinacyada doodu ka dhxeeyo [§300.506(b)(5)].
<b>Maxay tahay in la raaciyo codsiga?</b>	Ma jiraan shuruudo la habeeyey; hase yeesh, waxaad u istcimaali kartaa foomka sambalka ah ee aan kor ku soo xusnay hage ahaan.
<b>Maxaa dhacaya kadib gudbinta?</b>	Dhexdhedaadinta waa inuu qabtaa garqaade xirfad leh oo dhexdhedaad ah oo leh tababarka farsamooyinka dhexdhedaadinta wax-ku-oolka ah. Garqaadeyaasha waxaa loo soo xulay qaab aan kala sooc lahayn, kala wareeg ah, ama hababka kale dhexdhedaadka ah. SEP waxay haysaa liiska shaqsyaadka u-qalma oo aqoon u leh sharciyadda iyo qawaaniinta la xiriira bixinta waxbarashada gaarka ah iyo adeegyada la xiriira. Kulan kasta oo ku saabsan geedi-socodka dhexdhedaadinta waa in loo qorsheeyaa hab waqtieysan waana in lagu qabtaa goob idin habboon adiga iyo degmo-dugsiyeedka. Mediation is an informal process, loo qabto jawi aan isdiidanaan laheyn.
<b>Waxyabaha la tixgeliyo</b>	Dhexdhedaadinta looma adeegsan karo in loogu diido ama dib loogu dhigo xaqa waalidka u leeyahay cabashada dacwad-dhageysiga habsami-u-socodka leh ama in loogu diido xuquuq kasta oo kale ee hoos timaada Qaybta B ee IDEA. Haddii aad dooratid inaadan adeegsan geedi-socodka dhexdhedaadinta, Xafiiska Barnaamijyada Waxbarshada Gaarka ah ee Gobolka ama degmo-dugsiyeedka ayaa ku siin kara fursad aad kula kulanto, waqtii iyo goob kugu habboon, dhinac aan danaynayn, si uu kuugu dhiirrigeliyo adeegsiga, oo kuugu macneeyo faa'idooyinka, geedi-socodka dhexdhedaadinta adiga. Dhinacani wuxuu kula jiraa heshiis xarunta tababarka iyo

	macluumaadka waalidka ama xarunta dhihaalada waalidka ee bulshada uu asaasay gobolka ama hay'ad kale xallinta khilaafaadka ee habboon.
Kharashka	Gobolku wuxuu qaadi doonaa kharashka geedi-socodka dhexdhexasinta, oo ay ku jiraan kullaanada lala yeelanayo dhinac aan danaynayn.

## Cabashada Dacwad-Dhageysiga Habsami-u-socodka Leh

34 CFR 300.507; 34 CFR 300.508-509; ARSD 24:05:30:07.01

Adiga ama degmadu waad gudbin kartaan cabashada dacwad-dhagaysiga habsami-u-socodka leh oo la xiriirta aqoonsashada, qiimaynta, meelaynta waxbarasho, ama siinta FAPE ilmahaaga.

### Dacwad-Dhageysiga Habsami-u-socodka Leh ee Eex La'aanta ah

34 CFR 300.511-515; ARSD 24:05:30:09.04

Mar kasta oo la helo cabashada dacwad-dhaqeysiga habsami-u-socodka leh, oo ay ku jirto cabasho dacwad-dhagaysi oo la xiriirta habraacyada edbinta, haddii aan si lagu qanci karo loo xallin kahor dacwad-dhageysiga habsami-u-socodka leh, adiga ama degmo-dugsiyeedka ku lugta leh khilaafka waa inaad u heshaan fursad dacwad-dhegeysiga habsami-u-socodka leh. Xafiiska Barnaamijyada Waxbarshada Gaarka ah ee Gobolka ayaa mas'uul ka ah xaqijiinta in dacwad-dhageysi habsami-u-socod leh oo eex la'aan ah la qabto.

Cabashada Dacwad-dhageysiga Habsami-u-socodka Leh	
Goorta la adeegsado	Loo adeegsado xallinta khilaafaadka la xiriira aqoonsashada, qiimeynta, meeleynta ama siinta Waxbarashada Dadweynaha Ku Habboon ee Bilaashka ah (FAPE).
Yaa gudbin kara	Waalid ama degmo-dugsiyeed ayaa dalban kara dacwad-dhagaysi. Qareen ama u-doode matalaya waalidka ama degmo-dugsiyeedka dadweynaha.
Sida loo gudbiyo	Xafiiska Barnaamijyada Waxbarshada Gaarka ah ee Gobolka ayaa soo saaray foom moodo ah oo idin ka caawiya adiga iyo degmo-dugsiyeedka inaad gudbinta ogeysiiska cabashada dacwad-dhageysiga habsami-u-socodka leh. Lagaagama baahna inaad isticmaasho foomamka moodada. Dhinac codsanaya dacwad-dhageysiga habsami-u-socodka leh wuxuu adeegsan karaa foomka moodada ah ee Gobolka, foom kale, ama dukumiinti kale ilaa iyo inta foomka ama dukumeentiga la isticmaalayo ka buuxinayo shuruudaha tusmada ee gudbinta cabashada dacwad-dhageysiga habsami-u-socodka leh. Foomamka tusaalahaa ah ayaa laga heli karaa <a href="https://doe.sd.gov/sped/complaints.aspx">https://doe.sd.gov/sped/complaints.aspx</a> . Dhinaca gudbinaya cabashada dacwad-dhageysiga habsami-u-socodka leh waa inuu sidoo kale u gudbiyya nuql cabashada dacwad-dhageysiga habsami-u-socodka leh Xafiiska Barnaamijyada Waxbarshada Gaarka ah ee Gobolka. Cabashada dacwad-dhagaysiga habsami-u-socodka leh waa inay ku jiraan macluumaadka soo socda:

	<ol style="list-style-type: none"> <li>1. Magaca ilmaha;</li> <li>2. Cinwaanka guriga ee ilmaha;</li> <li>3. Magaca dugsiga ilmuu dhigto;</li> <li>4. Arrinta la xiriirta ilmaha ama dhalinyarada hoy la'aanta ah (sida ay dhigayso qeybta 725 (2) ee Xeerka Gargaarka Hoy-laaweyaasha ee McKinney-Vento (42 USC 11434a (2)), macluumaadka xiriirkha ee la heli karo ee ilmaha, iyo magaca dugsiga ilmuu dhigto;</li> <li>5. Sharraxaada nooca dhibaataada haysata ilmaha ee la xiriirta bilaabida ama beddelka la soo jeediyay ama la diiday, oo ay ku jiraan xaqiiooyinka la xiriira dhibaataada; <b>yo</b></li> <li>6. Xalka la soo jeediyay ee dhibaataada.</li> </ol> <p>Adiga ama dugsiga degmadu ma yeelan kartaan cabashada dacwad-dhagaysiga habsami-u-socodka leh ilaa dhinaca codsanaya dacwad-dhageysiga habsami-u-socodka leh ka soo gudbiyo cabashada dacwad-dhagaysiga habsami-u-socodka leh taasoo buuxisay shuruudaha IDEA Qaybta B ee kor ku xusan.</p>
Xuquuqda Kaqeybqaataha Dacwad- Dhageysiga	<p><b>Xuquuqda Dacwad-Dhageysiga - ARSD 24:05:30:12</b></p> <p>Dhinac kasta oo dacwad-dhageysi khuseeyo wuxuu xaq u leeyahay inuu:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. La yimaado oo la taliyo talo-yaqaan sharchiyeed iyo shaqsiyaad aqoon gaar ah ama tababar u leh dhibaatooyinka carruurta qabta naafanimada marka laga reebo in labada dhinac midkoodna xaq u lahayn inuu ku maqalo qof aan qareen ahayn dacwad-dhageysiga;</li> <li>2. Soo bandhigo caddeyn oo wajaho, su'aalo ka keeno, iyo qasab ka dhigo imaanshaha markhaatiyada;</li> <li>3. Mamnuuco ku soo darista wixii caddeyn ah dacwad-dhageysiga taasoo aan loo soo bandhigin dhinacaas ugu yaraan 5 maalmo-shaheed kahor dacwad-dhageysiga;</li> <li>4. Hesho diiwaan qoraal ah, ama dooqaaga ah, iimayl ah, maqal sidiisa u duuban oo dacwad-dhageysiga ah; <b>yo</b></li> <li>5. Hesho diiwaan qoraal ah, ama, dooqaaga ah, iimayl ah natijjooyinka xaqiiooyinka iyo go'aannada</li> </ol> <p><b>Soo Bandhigida Macluumaadka oo Dheeraad ah - ARSD 24:05:30:12.01</b></p> <p>Ugu yaraan shan maalmood oo shaqo kahor dacwad-dhageysiga, adiga iyo degmo-dugsiyeedka waa inaad soo bandhitaan dhammaan qiimeynada kale la bogay taariikhdaas iyo talooyinka ku saleysan qiimeynada adiga ama degmo-dugsiyeedka aad damacsan tiiin inaad u isticmaashaan dacwad-dhageysiga.</p> <p>Sarkaalka dhageysiga ayaa uga saari kara qiimeynata ama talooyinka muhiimka dacwad-dhageysiga ku guuldareysiga in loo hoggaansamo shuruudaha soo bandhigida.</p> <p><b>Xuquuqda Waalidnimo ee Dacwad Dhageysiyada</b></p> <p>Waalidka ku lugta leh dacwad-dhageysiga ahaan, waxaad xaq u leedahay inaad:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Soo wadato ilmaha ay khuseeyo dacwad-dhageysiga;</li> <li>2. U furto dacwad-dhageysiga dadweynaha; iyo</li> <li>3. Ku hesho sdiiwaanka dacwad-dhageysiga iyo natijjooyinka xaqiiqada iyo go'aannada lacag la'aan.</li> </ol>

<b>Miradhalka ama Natijada La Doonayo</b>	Go'aan qoraal ah oo natijooinka xaqiiqada, gunaanadyada sharciga, iyo talaabooinka sixitaan ay tahay inay degmo-dugsiyeedka qaado haddii lagu dabaqi karo.
<b>Faa'idooyinka</b>	<p>Laga bilaabo taariikhda dacwad-dhageysiga habsami-u-socodka leh la gudbiyo, ardeygu wuxuu ku sii nagaanayaa meelayntiisa ama meelaynteeda waxbarasho ee jirta haddii aysan waalidka iyo degmo-dugsiyeedka si kale isku waafaqin.</p> <p>Go'aanku waa mid si sharci ah u qabanaya dhinacyada.</p> <p>Xafiiska Barnaamijyada Waxbarshada Gaarka ah ee Gobolka ayaa mas'uul ka ah xaqijinta in go'aanka in la raaco, haddii aanan racfaan laga qaadan.</p>
<b>Go'aan-qaataha</b>	<p><b>Go'aannada Dacwad-Dhageysiga - ARSD 24:05:30:10.01</b></p> <p>Go'aanka sarkaalka dacwad-dhageysiga ee ah in ilmaha loo diiday FAPE waa in lagu saleeyaa asbaabo la taaban karo haddii uusan xadgudubka habraaca buuxineyn shuruudaha loogu talagalay diidmada FAPE.</p> <p>Arrimaha eedeynta ku xadgudubka habraaca ah, sarkaalka dacwad-dhageysiga ayaa ogaan kara in ilmahaagaaga uusan helin FAPE kaliya haddii buixin la'aanta habraacyada:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Carqalad geliyeen xuquuqda ilmahaaga u leeyahay FAPE;</li> <li>2. Si weyn u carqaladeeyeen fursadaaada inaad kaqaybqaadato geedi-socodka go'aan gaarista IEP ee la xiriirta siinta ilmahaaga FAPE; ama</li> <li>3. U horseeday ilmahaaga waayida faa'iido waxbarasho.</li> </ol> <p>Wax qeybtan ku jiro looma fasiran karo inay ka horjoogsadaan sarkaalka dacwad-dhagaysiga ku amrida degmo-dugsiyeed inuu u hoggaansamo shuruudaha habaraacyada ee IDEA.</p> <p><b>Sarkaalka Dacwad-Dhageysiga ee Dhedhexaadka ah - ARSD 24:05:30:10</b></p> <p>Ugu yaraan, sarkaalka dacwad-dhageysiga waa inuu:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Noqdo dhedhexaad (tus. inuusan ahayn shaqaale ka tirsan Waaxda Waxbarshada ee Koonfurta Dakota ama degmo-dugsiyeedka, inuusan lahayn dan shaqsiyadeed ama xirfadeed oo ka hor imaanaysa ujeedka qofka ee dacwad-dhageysiga);</li> <li>2. Leeyahay aqoonta, iyo awooddha lagu fahmo, qoddobada IDEA, xeerarka Dawladda iyo Gobolka ee la xiriira IDEA, iyo tarjumaadaha sharchiyeed ee IDEA ee maxkamadaha Dawladda iyo Gobolka;</li> <li>3. Leeyahay aqoonta, iyo awooddha lagu qabto dacwad-dhageysi iyadoo la raacayo dhaqanka sharchiyeed ee caadiga ah, ee ku habboon;</li> <li>4. Leeyahay aqoonta, iyo awooddha lagu gaaro iyo qoro go'aamada iyadoo la raacayo dhaqanka sharchiyeed ee caadiga ah, ee ku habboon;</li> </ol> <p>Xafiiska Barnaamijyada Waxbarshada Gaarka ah ee Gobolka iyo degmo-dugsiyeedka waa inay hayaan liisaska dadka u adeegaya sarkaal dacwad-dhageysi ahaan. Liistadu waa inay ku jiraan bayaanka shahaadooyinka qof kasta oo kamid ah dadkaas.</p>
<b>Waqtiga go'an ee gudbinta, kulanka, iyo go'aanka</b>	Cabashada dacwad-dhageysiga habsami-u-socodka leh waa inay sheegtaa <b>xadgudub dhacay wax aan ka badneyn labo sano kahor</b> taariikhda adiga ama degmo-dugsiyeedka (haddii degmo-dugsiyeedka ay codsaneyso dacwad-dhageysiga) ka warqabteen ama ay ahayd inaad ogaataan waxa salka looga dhigay cabashada dacwad-dhagaysiga habsami-u-socodka leh. Waqtigan go'an ee lagu sharraxay kor kuma khuseeyo adiga haddii lagaa hor istaagay inaad gudbiso cabashada dacwad-dhageysiga habsami-u-socodka leh iyadoo ugu wakan tahay:

	<p>1. Ka beensheegida gaarka ah ee degmo-dugsiyeedka inay xallisay dhibaatada; <b>ama</b>      2. Degmo-dugsiyeedka inaysan kula wadaagin macluumaadka loo baahan yahay marka loo eego Qaybta B ee IDEA.</p> <p><b>Waqtiyada Dacwad Dhageysiga</b></p> <p>Muddo aan ka badnayn 45 maalmood kadib dhammaadka muddada xallinta ee 30-ka maalmood ama muddada waqtiga la beddelay, haddii lagu dabaqi karo, Xafiiska Barnaamijyada Waxbarashada Gaarka ah ee Gobolka waa inuu hubiyo in:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Go'aan kamadambeys ah lagu gaaro dacwad-dhageysiga; <b>iyo</b></li> <li>2. Nuqulka go'aanka boosto la idin kugu soo diraa adiga iyo degmo-dugsiyeedka.</li> </ol> <p>Sarkaalka dacwad-dhegeysiga ayaa laga yaabaa inuu ku siiyo muddo kordhinyo dheeraad ah oo waqtigan go'an marka aad codsato adiga ama degmo-dugsiyeedka.</p> <p>Dacwad-dhageysi kasta waa in lagu qabtaa waqtii iyo goob ku habboon oo macquul idin ah adiga iyo ilmaha ku lugta leh.</p>
<b>Maxaa ku dhacaya adeegyada ilmaha kadib gudbinta?</b>	<p><b>Xaaladda ilmaha Xilliga Dacwadaha (“Joogid”)</b> - 34 CFR 300.518; ARSD24:05:30:14</p> <p>Inta lagu guda jiro dacwad-dhageysiga kasta oo habsami-u-socod leh ama dacwada garsoor ee la xiriirta dacwad-dhageysiga habsami-u-socodka leh, haddii Xafiiska Barnaamijyada Waxbarashada Gaarka ah ee Gobolka ama degmo-dugsiyeedkaaga iyo adiga si kale isku waafaqin, ilmaha ku lugta leh cabashada dacwad-dhageysiga habsami-u-socodka leh waa inuu sii jiraa meelayntiisa ama waxbarasho ee jirta.</p> <p>Hadii aad codsaneysyo diiwaangelinta hore dugsiga dawladda, ilmahaaga waa in, adigoo oggolaansho lagaa haysto, lagu meeleyyaa barnaamijka dugsiga dawladda ilaa iyo dacwadaha noocan ah oo dhan laga soo gabagabeynayo.</p> <p>Haddii cabashada dacwad-dhagaysiga habsami-u-socodka leh ay ku lug leedahay codsiga adeegyada bilowga ah ee hoos yimaada Qaybta B ee ay ka timid ilmo u gudbaya <b>Qaybta C</b> ee IDEA kana gudubayo Qaybta B oo aan mar dambe xaq u laheyn adeegyada Qaybta C maadaama ilmuu seddex jir noqday, degmo-dugsiyeedka loogama baahno inuu bixiyo adeegyada Qaybta C kuwaasoo ilmuu qaadanayay.</p> <p>Hadduu ilmuu u qalmo waxbarashada gaarka ah iyo adeegyada la xiriira ee hoos yimaada Qaybta B oo aad oggolaatay bixinta bilowga ah ee waxbarashada gaarka ah iyo adeegyada la xiriira, markaa degmo-dugsiyeedka waa inay bixisaa waxbarashada gaarka ah iyo adeegyada la xiriira ee aan ku jirin dooda idin dhaxeyso adiga iyo degmo-dugsiyeedka.</p> <p>Marka dacwad-dhageysi ay codsadaan waalidka ama degmo-dugsiyeedka iyadoo la raacayo habraacyada edbinta ee IDEA, ilmaha waa inuu ku nagaadaa gudaha Goob Waxbarasho Kale oo Kumeelgaarka ah ilaa iyo inta racfaanka laga xalliyo haddii aysan jirin duruufo gaar ah iyo/ama adiga iyo degmo-dugsiyeedka si kale isku waafaqin.</p> <p>Hadduu sarkaalka dacwad-dhageysiga ee dacwad-dhageysiga habsami-u-socodka leh isku waafaqdaan in bededel meeleyn ah habboon yahay, meeleyntaas waa in loo arkaa heshiis u dhhexeeya Xafiiska Barnaamijyada Waxbarashada Gaarka ah ee Gobolka iyo adiga ilaa gegbagabada dacwad-dhageysiga.</p>
<b>Maxaa dhacaya kadib gudbinta?</b>	<p><b>Kaamilnimada cabashada</b> - ARSD 24:05:30:08.04</p> <p>Cabashada dacwad-dhageysiga habsami-u-socodka leh waxaa loo qaddarin doonaa inay <b>dhammeystirneyn</b> haddii uusan dhinaca helaya cabashada dacwada habsami-u-socodka leh,</p>

	<p>u ogeysiin sarkaalka dacwad-dhageysiga iyo dhinaca kale qoraal ahaan, 15 maalmood gudahooda laga bilaabo maalinta la helo cabashada dacwad-dhageysiga habsami-u-socodka leh, uu <b>dhinaca helayo</b> aaminsan yahay in cabashada dacwada habsami-u-socodka leh aysan buuxin shuruudaha IDEA.</p> <p>Shan maalmood gudahooda kadib marka la helo ogeysiiska noocaas ah, sarkaalka dacwad-dhageysiga waa inuu go'aan ka gaaraa marka laga hadlayo cabashada dacwad-dhageysiga habsami-u-socodka leh ee inay cabashada dacwad-dhageysiga habsami-u-socodka inuu buuxinayo shuruudaha tusmada looga baahan yahay IDEA waana inuu si dhakhso leh ugu wargaliya dhinacyada qoraal ahaan go'aan qaadashadaas.</p> <p>Dhinac ayaa wax-ka-beddeli kara cabashadiisa dacwad-dhageysiga habsami-u-socodka leh keliya haddii:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Dhinaca kale wuxuu ku oggolaadaa qoraal ahaan wax-ka-beddelka waxaana la siyyaa fursad uu ku xallijo cabashada dacwad-dhageysiga habsami-u-socodka leh iyadoo loo marayo Shirka Xallinta; <b>ama</b></li> <li>2. Sarkaalka dacwad-dhegeysiga ayaa bixiya oggolaansho, marka laga reebo in sarkaalka dacwaddhageysiga kaliya bixin karo oggolaansho si wax looga beddelo goor kasta oo aan ka dambeyn shan maalmood kahor bilaabashada dacwad-dhageysiga habsami-u-socodka leh.</li> </ol> <p>Waqtiga go'an ee lagu dabaqi karo dacwad-dhageysiga habsami-u-socodka leh ee hoos yimaada Qaybta B waa la bilaabi doonaa waqtiga dhinaca uu gudbiyo cabashada dacwad-dhageysiga habsami-u-socodka leh, oo ay ku jiro waqtiga go'an ee Kulanka Xallinta.</p> <p>Waxaad ka gudbin kartaa cabashada dacwad-dhageysiga habsami-u-socodka leh oo kale arrin ka duwan cabashada dacwada habsami-u-socodka leh aad horay u gudbisay adiga ama degmo-dugsiyeedka.</p> <p><b><i>Jawaab-celinta Degmada ee Cabashada Dacwad-dhageysiga Habsami-u-socodka Leh ee Waalidku Gudbiyay</i></b></p> <p>Haddii aad tahay dhinaca codsanaya dacwad-dhagaysiga habsami-u-socodka leh oo degmo-dugsiyeedku <b>aysan</b> adiga kuu soo dirin ogeysiis hore oo qoraal ah ee hoos yimaada Qaybta B ee IDEA oo la xiriira mawduuca dacwad-dhageysigaaga habsami-u-socodka leh, degmo-dugsiyeedka waa in, 10 maalmood gudahooda laga bilaabo marka la helo cabashada dacwad-dhagaysiga habsami-u-socodka leh, kuu soo diraa adiga jawaab ay ku jiraan:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Sharraxaada sababta degmo-dugsiyeedku u soo jeedisay ama u diiday inay qaado talaab-ada (-ooyinka) lagu soo qaaday cabashadaada dacwad-dhageysiga habsami-u-socodka leh;</li> <li>2. Qeexidda ikhtiyaarada kale ee kooxda IEP tixgeliyeen iyo sababaha loo diiday iktiyaaradaas;</li> <li>3. Qeexidda habraac qiimeyn, tijaabo, qoris, ama warbixin kasta ay degmo-dugsiyeedka gundhig uga dhigtay tallaab-ada (-ooyinka) la soo jeediay ama la diiday; <b>iyo</b></li> <li>4. Qeexidda arrimaha kale ee muhiimka u ah tallaab-ada (-ooyinka) degmo-dugsiyeedku soo jeediay ama diiday.</li> </ol> <p>Jawaabta degmo-dugsiyeedka ee hoos timaada qeytaan waa inaysan ka hor istaagin degmo-dugsiyeedka inay tilmaamto in cabashadaada dacwad-dhageysiga habsami-u-socodka leh ay ahayd mid dhammeystirneyn.</p>
--	--

	<p><b>Jawaab-celinta Dhinacyada Kale ee Cabashada Dacwad-dhageysiga Habsami-u-socodka Leh</b></p> <p>Haddii degmo-dugsiyeedku ay tahay dhinaca codsaneyso dacwad-dhageysiga habsami-u-socodka leh, waalidka helaya cabashada dacwad-dhageysiga habsami-u-socodka leh waa in, 10 maalmood gudahooda laga bilaabo marka la helo cabashada dacwad-dhageysiga habsami-u-socodka leh, u diraa degmo-dugsiyeedka jawaab gaar ah oo ka jawaab-celinayso arrimaha lagu soo qaaday cabashada dacwad-dhageysiga habsami-u-socodka leh.</p> <p><b>Kulanka Xallinta - 34 CFR 300.510; ARSD 24:05:30:08.12</b></p> <p>Haddii aad tahay dhinaca codsanaya dacwad-dhageysiga habsami-u-socodka leh, 15 maalmood gudahooda marka la helo ogeysiiska cabashadaada dacwad-dhageysiga habsami-u-socodka leh, iyo kahor bilaabista dacwad-dhageysiga habsami-u-socodka leh, degmo-dugsiyeedka, <b>degmo-dugsiyeedka</b> waa inay qabataa Kulanka Xallinta kaasoo:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Aad ku jirtaan adiga iyo xubnaha muhiimka ah ee kooxda IEP kuwaasoo u leh <b>aqoon gaar ah</b> xaqiilooyinka lagu aqoonsaday cabashada dacwad-dhageysiga habsami-u-socodka leh;</li> <li>2. Uu ku jiro wakiilka degmo-dugsiyeedka kaasoo leh awood go'aan qaadasho isagoo matalaya degmo-dugsiyeedka; <b>oo</b></li> <li>3. Uusan ka mid aheyn qareenka degmo-dugsiyeedka haddii aadan qareen kala qeybgalin mooyee.</li> </ol> <p>Adiga iyo degmo-dugsiyeedka ayaa go'aan ka gaara xubnaha muhiimka ah ee kooxda IEP si aad uga qeybgashaan Kulanka Xallinta.</p> <p>Ujeeddada Kulanka Xallinta adiga ayaa laguugu talagalay inaad kaga hadasho cabashadaada dacwad-dhageysiga habsami-u-socodka leh, iyo xaqiilooyinka aasaaska u ah cabashadaada dacwad-dhageysiga habsami-u-socodka leh, sidaa darteed degmo-dugsiyeedka waxay fursad u haysataa inay xalliso dooda salka u ah cabashada dacwad-dhageysiga habsami-u-socodka leh.</p> <p>Kulankan Xallinta waa loo baahan yahay haddii aadan:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Adiga <b>iyo</b> degmo-dugsiyeedka qoraal ahaan isku waafaqin inaad ka tanaasushaan Kulanka; <b>ama</b></li> <li>2. Adiga <b>iyo</b> degmo-dugsiyeedka isku waafaqin inaad adeegsataan geedi-socodka dhedhexaadinta ee lagu sharraay dukumiintigan.</li> </ol> <p><b>30-Ka Maalmood Ee Muddada Xalka</b></p> <p>Haddii degmadu u xallin weydo cabashada dacwad-dhageysiga habsami-u-socodka leh si aad ku qanacdo 30 maalmood gudahooda laga bilaabo maalinta la helo cabashada dacwad-dhageysiga habsami-u-socodka leh ee aad xaraysay, dacwad-dhageysiga habsami-u-socodka leh ayaa dhici kara. Marka laga reebo sida hoos lagu xusay, waqtiga go'an ee loogu talagalay go'aanka kamadambeysta ah ee dacwad-dhageysiga habsami-u-socodka leh wuxuu bilaabmayaa marka ay dhammaato muddadan xallinta ee 30-ka maalmood ah.</p> <p>Haddii aadan adiga iyo degmo-dugsiyeedka labadiinaba isku waafaqin inaad ka tanaasusho Kulanka Xallinta ama inaad adeegsataan dhedhexaadin halkii aad ka adeegsan lahaydeen Kulanka Xallinta, ku guuldaraysigaaga kaqaybqaadashada Kulanka Xallinta ayaa daahin doonta waqtiyada go'an ee geedi-socodka xallinta iyo dacwad-dhageysiga habsami-u-socodka leh ilaa iyo inta kadib kulanka xallinta laga qabanayo</p>
--	--

	<p>Haddii degmadu ay awoodi weydo inay kaqeybqaadato Kulanka Xallinta kadib marka dadaallo macquul ah la sameeyay oo la qoray, degmo-dugsiyeedka waxaa laga yaabaa, marka la gaaro gabagabada 30-ka maalmood ee muddada xalka, inay codsato in sarkaal dacwad-dhageysi <b>joojiyo cabashadaada dacwad-dhageysiga habsami-u-socodka leh.</b></p> <p>Diiwaan ku qorista dadaalada degmo-dugsiyeedka si loo helo kaqeybqaadashadaada ee Kulanka Xallinta waa inay ku jirtaa qorista isku dayada degmo-dugsiyeedka si ay u abaabulaan waqtii iyo goob in la isku wada raacsan yahay, sida:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Diiwaano faahfaahsan oo wicitaanada telefoonka la sameeyay ama la isku dayay iyo natijjooyinka wicitaanadaas;</li> <li>2. Nuqlada waraaqihii laguu soo diray iyo wixii jawaabaha lagaa helay; <b>iy�</b></li> <li>3. Diiwaano faahfaahsan oo booqashooyinka lagu tagay gurigaaga ama goobta shaqada iyo natijjooyinka booqashooyinkaas.</li> </ol> <p>Haddii degmo-dugsiyeedku <b>ku guuldareysto inuu ku qabto</b> Kulanka Xallinta 15 maalmood gudahooda kadib helitaanka ogeysiiska cabashadaada dhacwad-dhageysiga habsami-u-socodka leh ama <b>ku guuldareysto inuu ka qaybqaato</b> Kulanka Xallinta waxaad ka raadsan kartaa inuu soo farageliyo sarkaal dacwad-dhageysi si loo bilaabo jadwalka dacwad-dhageysiga habsami-u-socodka leh.</p> <p><b>Wax-Ka-Beddelka 30-Ka Maalmood Ee Muddada Xalka - ARSD 24:05:30:08.14</b></p> <p>Muddada 30-ka maalmood ee xallinta ayaa la qabsadaa, oo waqtiga 45-ka maalmood ah ee loo qabtay dacwad-dhageysiga habsami-u-socodka leh ayaa bilaabanta, maalinta ka dambeysa marka mid ka mid ah dhacdooyinka soo socda dhacaan:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Adiga iyo degmo-dugsiyeedka labadiinaba aad qoraal ahaan isku waafaqdaan inaad ka tanaasushaan Kulanka Xallinta;</li> <li>2. Kadib marka dhexdhedaadinta ama Shirka Xallinta midkood bilawdo balse kahor dhammaadka muddada 30-ka maalmood, adiga iyo degmo-dugsiyeedka qoraal ahaan isku waafaqdaan in wax heshiis uusan suurtogal ahayn; ama</li> <li>3. Haddii adiga iyo degmo-du qoraal ahaan isku waafaqdaan inaad sii wadaan dhexdhedaadinta dhammaadka 30-ka maalmood ee muddada xallinta, balse gadaal dambe, adiga ama degmo-dugsiyeedka dib uga gurataan geedi-socodka dhexdhedaadinta.</li> </ol> <p><b>Heshiiska Maslaxo ee Quran - ARSD 24:05:30:08.15</b></p> <p>Haddii xalka dooda lagu gaaro Shirka Xallinta, adiga iyo degmo-dugsiyeedka waa inaad fulisaan heshiis sharci ahaan idin qabanaya kaasoo:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Saxiixdeen adiga iyo wakiilka degmo-dugsiyeedka labadiinaba kaasoo awood u leh inuu u saxiixo degmo-dugsiyeedka.</li> <li>2. Ka dhaqangali kara maxkamad Gobol ee kasta ama gudaha maxkamad degmo oo ku taala Mareykanka.</li> </ol> <p>Haddii adiga iyo degmo-dugsiyeedka dhaqangelisaan heshiis maslaxo oo qoran oo lagu gaaray Shirka Xallinta, adiga ama degmo-dugsiyeedka waad baabi'in kartaan heshiiska 3 maalmo-shaheed gudahooda marka heshiiska la saxiixo.</p>
<b>Waxyaabaha la tixgeliyo</b>	<b>Mawduuca Dacwad-Dhageysiada Habsami-u-socodka Leh - ARSD 24:05:30:09.05</b> Adiga ama degmo-dugsiyeedka ee codsanaya dacwad-dhageysiga habsami-u-socodka leh ayaa laga yaabaa inaysan ku soo qaadin arrimaha dacwad-dhageysiga habsami-u-socodka

	<p>leh ee aan lagu soo qaadin cabashada dacwad-dhageysiga habsami-u-socodka leh haddii dhinaca kale oggolaan mooyee.</p> <p>Go'aanka ayaa sharci ahaan ku qabanaya, xitaa haddii aadan waafaqsaneyn go'aanka. Haddii go'aan rafcaan laga qaato, lama fulin karo ilaa racfaanku kamadambeys yahay. Degmo-dugsiyeedyada waxaa caadiyan matala qareen.</p>
Kharashka	<p>Degmo-dugsiyeedka waa inay kuu sheegtaa wixii adeegyo sharci oo lacag la'aan ah ama qimo jabon iyo adeegyada kale muhiimka ah ee laga heli karo aagga haddii:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Waxaad codsan macluumaadka; <b>ama</b></li> <li>2. Adiga ama degmo-dugsiyeedka ayaa gudbiya cabashada dacwad-dhageysiga habsami-u-socodka leh</li> </ol> <p>Haddii waalidku qabsado qareen, isagaa kharashka iska bixinayo. Ka eeg hoos macluumaadka khidmadaha qareenka oo dheeraad ah.</p>
Macluumaad Dheeraadka ah	<p><b>Go'aanka Kamadambeysta Ah</b></p> <p>Go'aanka lagu gaaro dacwad-dhageysi waa <b>kamadambeys</b>, marka laga reebo in dhinac kasta oo ku lug leh dacwad-dhagaysiga ay rafcaan ka qaadan karaan go'aanka iyadoo loo marayo tallaabo madani ah.</p> <p><b>Tallaabooyinka maddaniga ah - 34 CFR 300.516; ARSD 24:05:30:11</b></p> <p>Dhinac kasta oo ka mid ah dacwad-dhageysiga habsami-u-socodka leh (adiga ama degmo-dugsiyeedka) oo aan ku qanacsaneyn natijjooyinka iyo go'aannada sarkaalka dacwad-dhageysiga (oo ay ku jiraan dacwad-dhageysiga la xiriira habraacyada edbinta) wuxuu xaqq u leeyahay inuu keeno tallaabo madani ah oo la xiriirta cabashada dacwad-dhageysiga habsami-u-socodka leh. Tallaabada waxaa lagu soo qaadi karaa maxkamad Gobol oo kasta oo awood u leh inay dhageysato kiiska noocan ah ama maxkamad degmo oo ku taala Mareykanka iyadoo aan loo eegin xajmiga khilaafka.</p> <p>Dhinaca keenaya tallaabada wuxuu haysataa 90 maalmood laga bilaabo taariikhda go'aanka sarkaalka dacwad-dhagaysiga si loo xareeyo tallaabo madani ah.</p> <p>Gudaha tallaabada madaniga ah, maxkamaddu:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Waxay heli doontaa diiwaanada dacwadaha maamulka;</li> <li>2. Waxay dhageysan doontaa caddeymaha markuu dhinac codsado; <b>iyo</b></li> <li>3. Iyadoo ku saleynyeysa go'aankeeda qaalibnimada caddaynta, waxay siin doontaa kurbo faydis maxkamadda go'aamiso inay ku habboon tahay.</li> </ol> <p>Ma jiraan wax ka mid ah Qaybta B ee IDEA ee xaddaynaya ama xaddidaya xuquuqaha, habraacyada, iyo daawaynada marka loo eego Dastuurka, Sharciga Naafada Mareykanka ee 1990, cinwaanka V ee Xeerka Baxnaaninta 1973, ama shariyadda kale ee Dawladda ee carruurta naafada ah, marka laga reebo in kahor xaraynta tallaabo madani ah ee hoos imanaysa shariyadaan lagu raadinayo kurbo faydis taasoo sidoo kale laga heli karo Qaybta B ee IDEA, habraacyada dacwad-dhageysiga habsami-u-socodka leh ee gudbinta cabashada dacwad-dhageysiga habsami-u-socodka leh waa in loo guriyaa isla xadka looga baahan lahaa haddii tallaabada la hoos imaan laheyd Qaybta B ee IDEA.</p> <p><b>Khidmahadaha Qareenka - 34 CFR 300.517; ARSD 24:05:30:11.01</b></p> <p>Tallaabo kasta ama dacwo kasta oo hoos timaada Qaybta B ee IDEA, maxkamaddu, iyadoo go'aan ka gaaraysa, ayaa bixin karta khidmadaha macquulka ah ee qareenka iyadoo qayb ka</p>

	<p>ah kharashyada kugu baxa <b>kuwaasoo degmo-dugsiyeedka ay tahay inay bixiso</b>, haddii aad tahay dhinaca guulaysanaya.</p> <p>Shirka Xallinta looma tixgaliyo inuu yahay kulan la qabtay iyadoo ugu wacan tahay dacwad-dhagaysi maamul ama tallaabo maxkamadeed, oo sidoo kale looma tixgeliyo inuu yahay dacwad-dhagaysi maamul ama tallaabo maxkamadeed wixii ujeeddooyinka dacwadaha khidmadahaan qareenka.</p> <p>Maxkamaddu, markay go'aansato, waxay siin kartaa khidmadda qareenka ee macquulka ah oo qaybta ka ah kharashyada Waaxda Gobolka ee Barnaamijyada Waxbarashada ama degmo-dugsiyeedka guulaysanaya, taasoo <b>maxkamaddu uga baahan karto qareenkaagu inuu bixiyo</b>, hadduu qareenkaagu xareeyo cabasho dacwad-dhagaysi habsami-u-socod leh ama tallaabada xigta ee sababta leh ee xigta taasoo qayme laheyn, aan macquul ahayn, ama aan sal lahayn, <b>ama</b> haddii qareenkaagu sii waday inuu dacwoodo kadib marka ay dacwadu qayme laheyn, aan macquul ahayn, ama aan sal lahayn.</p> <p>Maxkamaddu, markay go'aansato, waxay sidoo kale u bixin kartaa khidmadda qareenka ee macquulka ah oo qaybta ka ah kharashyada Waaxda Gobolka ee Barnaamijyada Waxbarashada ama degmo-dugsiyeedka guulaysanaya, kaasoo <b>maxkamaddu kaaga baahan karto adiga ama qareenkaagu inuu bixiyo</b>, haddii codsigaaga dacwad-dhagaysiga habsami-u-socodka leh ama tallaabada xigta ee sababta leh loo soo bandhigay ujeeddo khaldan sida dhibaateyn, si loo sababo dib-u-dhac aan habbooneyn, ama si aan loo baahnayn loo kordhiyo kharashka dacweynta.</p> <p>Haddii aad tahay dhinaca guulaysanaya, maxkamaddu waxay yareyn doontaa caddada khidmadaha qareenka ee adiga lagu siiyo ee hoos timaada Qaybta B ee IDEA, haddii maxkamaddu ogaato inaad adiga, ama qareenkaagu, inta lagu guda jiray tallaabada ama dacwada:</p> <ol style="list-style-type: none"> <li>1. Si aan macquul ahayn u daahisay xalka kamadambaysta ah ee dooda;</li> <li>2. Khidmadaha qareenkaagu si aan macquul ahayn uga sarreyaan sicirka saacadaha ay qareennadala midka ah ay ku dallacdaan bulshada si ay u qabtaan adeegyada la midka ah;</li> <li>3. Waqtiga uu galiiyay, iyo adeegyada sharci uu bixiyay qareenkaaga yihiin kuwo xad dhaaf ah marka loo eego nooca dacwad-dhageysiga; <b>ama</b></li> <li>4. Qareenkaagu uusan siin dugsiga macluumaadka habboon ee ku jira cabashada dacwad-dhageysiga habsami-u-socodka leh.</li> </ol> <p>Qoddobada dhimista laguma dabaqi karo tallaabo ama dacwad kasta haddii maxkamaddu ay ogaato in Waaxda Waxbarashada ee Gobolka ama degmadu ay si aan macquul ahayn u daahisay xalka kamadambeysta ah ee tallaabada ama dacwada ama jireen ku xadgudub Qeybta B ee IDEA.</p>
--	---

## Natiijooinka Iyo Go'aannada ku socda Guddiga La-Talinta iyo Dadwaynaha Guud

Xafiiska Barnaamijyada Waxbarashada Gaarka ah ee Gobolka, kadib marka la tirtiro wixii macluumaad shaqsiga lagu aqoonsan karo, waa inuu u gudbiyaa natiijooinka iyo go'aannada sarkaalka dacwad-dhageysiga guddiga la-talinta Gobolka, una soo bandhigaa natiijooinkaasi iyo go'aannadaasi dadweynaha.

## WAREEJINTA XUQUUQDA

### Wareejinta Xuquuqda Waalidnimo Xilliga Da'da Qaangaarnimada

34 CFR 300.520; ARSD 24:05:30:16.01

Marka ilmo qaba naafanimo gaaro siddeed iyo toban, da'da qaangaarnimada, (marka laga reebo ilmo qaba naafanimo oo xuquuqdiisa la joojiyay ama loo xilsaaray dhinac kale), dhammaan xuquuqaha hoos yimaada Qaybta B ee IDEA adiga way kaa wareegayaan waxayna u wareegayaan ilmahaaga qaangaarka ah marka laga reebo in degmo-dugsiyeedka laga rabo inay siiso ogeysiiska loo baahan yahay ee hoos yimaada waxbarashada gaarka ah ilmahaaga qaangaarka ah iyo adiga labadiinaba.

Haddii ilmahaagu ku xiran yahay xabsiga dhaqancelinta Gobolka ama degmada ee dadka waaweyn ama dhalinta, dhammaan xuquuqaha hoos yimaada Qaybta B ee IDEA ayaa lagu wareejiyaa ilmahaaga markuu gaaro 18, da'da qaangaarnimada.

Degmo-dugsiyeedka waa inay ogeysiisaa ilmahaaga iyo adiga wareejinta xuquuqda.

## SOOGAABINNADA IYO QEXITAANNADA

Haddii, iyadoo la waafaqsan yahay sharciga Gobolka, ilmo u-qalma oo aysan maxkamaddu xuquuqdiisa joojin ama u xilsaarint dhinac kale la go'aansado **inuusan** lahayn awood uu ku bixiyo oggolaansho wargal ah oo la xiriirta barnaamij waxbarashadda, degmo-dugsiyeedka ayaa magacaabi doonna waalidka ama, haddii waalidku aan la heli karin, waalid aalingale ah oo matala danaha waxbarashada ee ilmaha bilowga ila dhammaadka u-qalmitaanka ilmaha ee hoos yimaada Qaybta B ee IDEA.

**ARSD** – Sharciyadda Maamulka ee Koonfurta Dakota ee laga helo mareegta Golaha Cilmi-baarista Sharci-dejinta ee Koonfurta Dakota: <http://sdlegislature.gov/Rules/DisplayRule.aspx?Rule=24:05>.

**Qorshaha Faragelinta Dhaqanka** – ama qorshaha taageerada dabeeecadda waa qorshe dhiga xirfadaha beddelka ah wuxuuna maareeyaa cawaaqibta isagoo si togan u xoojinaya dabeeecadaha la doonayo.

**Ilmo qaba naafanimo** – Ilmaha qaba naafanimada waxaa loola jeedaa ilmo loo qiimeeyay si waafaqsan §§300.304 iyadoo loo maray 300.311 sida qof leh naafanimada garaadka, dhego-beelis (oo ay ku jirto dhagoolnimo), cillad xagga hadalka ama luuqadda ah ama arag-beelis (oo ay ku jirto indhoolanimo), xasaasiyad darreen oo daran (oo loogu yeero gudaha qaybtan "jahwareer shucuureed"), jab lafaha iyo murqaha ah, dhimanaansho, dhaawaca maskaxda ee qarracanka, naafonimada kale ee caafimaad, naafonimo waxbarasho oo gaar ah, indhoole-dhagoolanimo, ama naafanimo badan, kaas oo, sababtaas awgeed, u baahan waxbarashada gaarka ah iyo adeegyada la xiriira.

**CFR** – Xeerarka Degan ee Qawaaniinta Dawladda

**Oggolaansho** – Oggolaansho wargal ah waxaa loola jeedaa in aad si buuxda laguugu wargeliyey dhammaan macluumaadka la xiriira hawl oggolaansho loo cadsaday.

**Maalin** – waxaa loola jeedaa maalin taariikheed haddii aan si kale lagu tilmaamin inay tahay maalin ganacsiyed ama maalin dugsiyed.

**Habsami-u-socod** – erey sharci ah oo loola jeedo habraacyada ilaaliya xuquuqda qofka. Waxbarashada gaarka ah, helida dacwad habsami-u-socod leh waxay ka dhigan tahay in la raaco dhawritaanada nidaameed, iyo sidoo kale waxay sharaxaysaa geedi-socodka dacwad-dhageysiga maamulka (tus. 'Cabashada Habsami-u-socodka Leh' iyo '**Dacwad-dhageysiga Habsami-u-socodka Leh'**).

**Xeerka Xuquuqda Waxbarashada iyo Qarsoodida Qoyska (FERPA)** – waa sharci dawladeed oo ilaaliya asturnaanta diiwaanada waxbarasho ee ardayga.

**Waxbarashada Dadweynaha Ku Habboon ee Lacag La'aanta ah (FAPE)** – Ereyga 'Waxbarashada Dadweynaha Ku Habboon ee Lacag La'aanta ah' ama 'FAPE' waxaa loola jeedaa waxbarashada gaarka ah iyo adeegyada la xiriira ee: lagu bixiyo kharashka dawladda, kormeer iyo hagid dawladeed ku socdo, iyo lacag la'aan; buuxiya heerkala **Wakaalada Waxbarashada Gobolka (SEA)**; ay ku jiraan waxbarashada ku habboon ee dugsihoraadka, dugsiha hoose, ama dugsiha sare ee Gobolka ku lugta leh; waxaana loo bixiyaa si waafaqsan barnaamijka waxbarashada shaqsiyed (IEP).

**Qiimeynta Dabeeecadda Waxqabasho (FBA)** – Geedi-socod loogu talagalay ururinta macluumaadka si loo fahmo shaqada (ujeeddada) dabeeecadda si loo qoro qorshe faragelin dabeeecad oo wax-ku-ool ah.

Waxaad xaq u leedahay inaad hesho **Qiimaynta Waxbarashada Madaxa Bannaan - IEE** ee ilmahaaga uu ku baxayo kharashka dawladda, haddii aad khilaafsan tahay qiimeynta ay heshay degmo-dugsiyeedka.

**Qorshe Waxbarasho Gaar ah (IEP)** – Dukuminti waalidiinta ay si wadajir ula sameeyaan ugu yaraan sannad kasta hawladeenada dugsiha oo ka kooban adeegyada la siiyay ilmo qaba naafanimo.

**Kooxda IEP** – Kooxda shakhsyaadka ah ee gaara go'aannada la xiriira aqoonsiga, qiimeynta, meeleynta ilmaha qaba naafanimada iyo bixinta waxbarashaxada dadweynaha ku habboon ee lacag la'aanta ah isla markaana sameeya, dib-u-eego, oo dib-u-fiiriya IEP-ga ilmahaaga.

**Goob Waxbarasho Kale oo Kumeelgaarka ah (IAES)** – Meeleyn ka duwan tan lagu codsaday IEP-ga ilmahaaga taas oo ilmuu ay tahay inuu sii wado inuu helo manhajka waxbarashada guud iyo inuu helo adeegyo u oggolaanaya ilmaha inuu u gudbo gaaritaanka yoolalka IEP-ga sannadlaha ah ee ilmahaaga. ilmaha ayaa lagu meeleyaa goob kale waxbarasho kumeelgaar ah marka ay jiraan xaalado ku lug leh edaabta

**Qaybta B** - Qaybta IDEA ee lagu dabaqo adeegyada la siiyo carruurta naafada ah ee da'doodu tahay 3-21 jir.

**Qaybta C** – Qaybta IDEA ee lagu dabaqo adeegyada la siiyo carruurta laga bilaabo dhalashada ilaa da'da 3 jirka.

**Macluumaadka Shaqsiga Lagu Aqoonsan Karo (PII)** – waa macluumaad kasta ay suurtagal tahay in lagu aqoonsado shaqsi gaar ah.

**Adeegyada La Xiriira** – Gaadiidka iyo sida adeegyada korniinka, edbinta, iyo adeegyada kale ee taageerada ah ee looga baahan yahay inay caawiyaan ilmaha qaba naafanimada si uu uga faa'iideysto waxbarashada gaarka ah.

**Maalin Dugsiyeed** – Maalin kasta, oo ay ku jirto maalin barkeed oo ay carruurtu dugsiga u joogaan ujeeddooyin waxbarasho. Maalin dugsiyeed isku macno ayay u tahay dhammaan carruurtu dugsi dhigata, oo ay ku jiraan carruurtu qabta naafanimada iyo carruurtu aan qabin naafanimada.

**SDCL** – Shuruucda Degan ee Koonfurta Dakota

**SEA** – Wakaaladda Waxbarshada Gobolka: Guddiga waxbarashada ee gobolka ama wakaalad kale ama sarkaal asal ahaan mas'uul ka ah kormeerka dugsiga hoose dawladda iyo dugsiyada sare ee Gobolka

**Waxbarashada Gaarka ah** – Waxbarid si gaar ha loo habeeyay, oo lacag la'aan ugu fadhido waalidiinta, si loo haqabtiyo baahiyaha gaarka ah ee ilmaha qaba naafanimada, oo ay ku jirto waxbaridda lagu qabto fasalka, guriga, gudaha isbitaalada iyo mac'hadyada, iyo goobaha kale; iyo waxbaridda jimicsiga jirka. Waxbarashada gaarka ah waxaa sidoo kale ku jira mid kasta oo ka mid ah waxyaabaha soo socda: adeegyada barashada sababeynta luqadda-hadalka, ama adeeg kasta oo la xiriira, haddii adeegga loo arko inuu yahay adeeg waxbarasho gaar ah halka loo arki lahaa adeeg la xiriira oo hoos yimaada heerarka Gobolka; tababarka safarka; iyo barasho xirfadeed.

**Adeegyada Isbeddelka** – Waxqabadyo isku dubbaridan oo loogu talagalay ilmaha qaba naafanimada (1) loo qaabeeyay inuu ku jiro xadka geedi-socodka ku saleysan natiijooyinka, kaasoo diiradda lagu saaro wanaajinta waxbarashada iyo waxqabadka ilmaha qaba naafanimada si loo fududeeyo ka gudbida ilmaha waxqabadyada dugsiga ilaa waxqabadyada dugsiga kadib, oo ay ku jiraan waxbarashada sare, barashada xirfadaha, shaqo isku dhafan (oo ay ku jirto shaqo la taageero), waxbarashada dadka waaweyn iyo waxbarashada dadka waaweyn ee socota, adeegyada dadka waaweyn, kelli noolaashaha, ama kaqeybgelinta bulshada; (2) waxaa lagu saleeyay baahiyaha ilmaha ee gaarka ah, iyadoo la tixgelinayo kartida ilmaha, waxa uu jecel yahay, oo xiisaynayo; waxaana ku jira: waxbaridda; adeegyada la xiriira; sameysashada ujeeddooyinka shaqo iyo ujeeddooyinka kale ee nolosha dadka waaweyn kadib dugsiga; iyo haddii ay habboon tahay, yeelashada xirfadaha nolol-maalmeedka iyo bixinta qiimeynta waxqabadka xirfadeed.

## DHIGAALADA

### Waaxda Waxbarashada – Wakiillada Gobolka

#### South Dakota Department of Education

Special Education Programs  
800 Governors Drive  
Pierre, SD 57501-2294  
wicid - (605) 773-3678  
fakis - (605) 773-3782

<https://doe.sd.gov/sped/>

### Ilaha lagala Xiriiro Caawinta Dheeraadka ah ee Fahamka Xuquuqdaada

**South Dakota Parent Connection**  
3701 W. 49th Street, Suite 102  
Sioux Falls, SD 57106  
1-800-640-4553

[www.sdparent.org](http://www.sdparent.org)

**Disability Rights of South Dakota**  
2520 East Franklin  
Pierre, SD 57501  
1-800-658-4782 (wicid/TTY) ama  
(605) 224-8294

<https://drsdlaw.org/>